

PUNK

Barbora Olejníčková

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design obuvi

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Barbora Olejníčková**
Osobní číslo: **K20173**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Design obuvi**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **PUNK**

Zásady pro vypracování

1. Teoretická část:

Popište vznik hnutí punk v Londýně v 70. a 80. letech spolu s osobnostmi hnutí v čele s Vivienne Westwood. Zabývejte se problematikou sociálně kulturního a ekonomického kontextu. Charakterizujte osobitý styl subkultury a reflektujte názory na danou problematiku. Hleďte signifikantní vizuální znaky.

2. Praktická část:

Aplikujte nabyté znalosti v praktické části, při návrhu autorské kolekce. Realizujte kolekci v počtu dvou párů a tří doplňků. Doplňte o kresebné návrhy, moodboardy, stříhová řešení a technický popis dokumentující vývoj jednotlivých modelů. Součástí předané písemné práce je dodání elektronické verze bakalářské práce na Flash disku, který bude obsahovat taktéž samostatné fotografie v tiskové kvalitě z praktické části bakalářské práce. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formát pro vektory: AL, EPS, PDF, Loga a texty v křivkách.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- HEBDIGE, Dick a KOTÁSEK, Miroslav. *Subkultura a styl*. Praha: Dauphin Volvox Globator, 2012. 239 s. ISBN [978-80-7272-197-9].
- MOYANAH, Brian. *Velká Británie XX. století: Historie posledního století slovem a obrazem*. Praha: Odeon, 1997. ISBN 80-207-0483-3.
- MULVAGH, Jane. *History of 20th century fashion*. New York: Viking, 1988. ISBN 0-670-80172-0.
- WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood*. Praha: Metafora, 2015. ISBN 978-80-7359-461-9.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Monika Říhová**
Ateliér Design obuvi

Datum zadání bakalářské práce: **1. listopadu 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2023**

L.S.

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

Ing. Martina Dokulilová, Ph.D.
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 1. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne:

Jméno a příjmení studenta:
podpis studenta

ABSTRAKT

Teoretická část zkoumá problematiku hnutí punk v letech 70. a 80. v Londýně. Zaměřuje se především na život a tendence Vivienne Westwood a Malcolma McLarena a jejich společné práce. Současně popisuje a přibližuje politickou, sociální a ekonomickou situaci v Anglii a následnou reakci mladé generace. Praktická část implementuje nabyté znalosti a signifikantní módní znaky subkultury. Jako nejdůležitější potom přejímá osobitý pohled na celé téma a mapuje jednotlivé produkty a jejich záměry v autorské kolekci.

Klíčová slova: Ženy, experiment, nadsázka, punk

ABSTRACT

The theoretical part examines the issue of the punk movement in the 70s and 80s in London. It focuses primarily on the lives and tendencies of Vivienne Westwood and Malcolm McLaren and their joint work. At the same time, it describes the political, social and economic situation in England and the reaction of the young generation. The practical part implements the acquired knowledge and significant fashion features of the subculture. Most importantly, it adopts a distinctive view of the whole topic and maps individual products and their intentions in the author's collection.

Key Words: Women, experiment, exaggeration, punk

PODĚKOVÁNÍ

Následující řádky bych chtěla věnovat a vyjádřit jim tak velké díky všem, bez kterých by tato práce nevznikla. První poděkování věnuji vedoucí práce MgA. Monice Říhové, která mě celou práci, ale i celým studiem vedla s lehkostí a pochopením tak aby mé myšlenky byly správně vyjádřeny. Druhé a neméně důležité poděkování patří mé rodině, především mamince a babičce, jejichž psychická a finanční podpora byla stěžejní. Mému skvělému příteli a jeho velké trpělivosti v období, které bylo náročné i přesto za mnou vždy stál. Poslední a možná, že i největší poděkování je věnováno mým spolužákům. Nejen za skvělou atmosféru po čas tvorby, ale hlavně za pomoc kdykoliv to bylo potřeba. Posledním slovem je tedy DĚKUJI.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PUNK.....	11
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ	12
1.1.1 Pojem punk.....	12
1.1.2 Pojem subkultura.....	12
1.2 SUBKULTURY, KTERÉ DOPROVÁZELY VZNIK PUNKU	13
1.1.3 MODS	13
1.1.4 Teddy boys	13
1.1.5 Punk jako subkultura.....	15
1.3 SOCIÁLNĚ–KULTURNÍ A EKONOMICKÉ DĚNÍ V ANGLII	17
1.3.1 HLASITÁ ODPOVĚĎ PUNKU	18
2 MÓDA JAKO PROJEV	19
2.1 ŽENY A PUNK	21
2.2 PŘEDSTAVITELÉ MÓDNÍ REVOLUCE.....	22
2.3 VIVIENNE WESTWOOD.....	24
2.3.1 VIVIENNE WESTWOOD A MALCOLM MCLAREN.....	25
2.3.2 OBCHOD NA KINGS ROAD.....	26
2.3.3 OBCHOD A UMĚLECKÉ VYJÁDŘENÍ V JEDNOM.....	27
2.3.4 SEX 430	28
2.3.5 80. LÉTA AŽ SOUČASTNOST	32
2.4 SIGNIFIKANTNÍ MÓDNÍ ZNAKY	34
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	37
3 ÚVOD DO KOLEKCE	38
3.1 KONCEPT A INSPIRACE.....	38
3.2 MOODBOARD	39
3.3 BAREVNOST.....	40
4 NOSITEL	42
5 MATERIÁL	43
5.1 KOMPONENTY	43
5.2 PODPATKY	43
5.3 AUTENTICKÉ BARVENÍ	44
6 KOLEKCE PUNK’S NOT RUST.....	46
6.1 OBUV.....	46
6.1.1 GARDA 77	46
6.1.2 LADY 430.....	47

6.2 DOPLŇKY	47
6.2.1 BARET VIV	47
6.2.2 MANŽETA MALCOLM	49
6.1.1 KORZET JORDAN	50
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ	54
SEZNAM OBRÁZKŮ	55
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

V této práci se budu zabývat pohledem na subkulturu punku a pokusím se ukázat, že punk není takový, za jaký ho lidé stále v dnešní době považují. Naopak reprezentuje osvobozující tvořivou sílu. Punk vše rozstříhal, odhodil a znovu spojil. Někdo by to mohl označit za absurdní protest, ale skrývala se za tím svoboda. Osobně velice sympatizuji s myšlenkami, které si punk osvojil v módě, stal se pro mě vizuálně značně zajímavým, proto jsem se mu chtěla věnovat dále a ponořit se do prvních myšlenek v této vizuální (ne)estetice. Princip, jakým byly použity předměty denní potřeby a s nadsázkou využity do každodenních modelů, jež pobuřovaly tehdejší dobu, mě začal fascinovat. Ráda bych v této práci přiblížila svůj osobitý pohled na zvolené hnutí a představila punk v jeho začátcích. Vesměs je těžké punk definovat – jak lze definovat něco, co nikdy definováno být nechtělo.

I přesto se v části teoretické ponořím do historie 70. let z pohledu krize, kterou Velká Británie prožívala, a přiblížím pocity tehdejší mládeže, která křičela opravdu nahlas. Avšak vizuálu londýnského punku, tak jak ho máme v paměti, by nebylo bez Vivienne Westwood a Malcolma McLarena. Teoretická část popisuje nejen jejich společné působení na poli módy, ale i vzájemný vztah jenž ovlivňoval jejich myšlení a tvorbu.

Cílem praktické části bude vytvořit autorskou kolekci, jenž bude odrážet nabyté znalosti a vlastní pohled na celou problematiku hnutí. Kolekce bude brát v úvahu jak umělecké tendence Vivienne a Malcolma spojené s DIY a nadsázkou, tak vyzdvihovat ženy a implementovat esenci punku individuálním způsobem. Zkrátka tak jak celé hnutí vnímám já a co pro mě znamená.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PUNK

Pokud chce punk zprostředkovat zmatek, musí nejdříve zvolit vhodný jazyk, a to i když jej podrobí subverzi. Než bylo možné odbyť punk jako chaos, musel nejdřív „dávat smysl“ jako hluk.¹

Punk byl vždy reakcí na aktuální dění. Tvořil jakési zrcadlo společnosti, jež jí hnutí nastavovalo. Bohužel společnost za tím vším často viděla jen pouhou agresi, nenávisť a nevychovanost. Důležitým aspektem se stala individualita, kreativita a móda, která skvěle reflektovala dění té doby.

Tudíž punk neoznačuje jen hudební styl ze 70. let, ale také subkulturu, styl a životní postoj. Historie významu slova punk a jeho subkultury bude blíže zkoumat následující kapitola.

¹ HEBDIGE, Dick. Subkultura a styl. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN [978-80-7272-197-9]. s. 136

1.1 VYMEZENÍ POJMŮ

1.1.1 Pojem punk

Pojem punk má mnoho významů a taktéž dlouhou historii. *Punk znamená např. slangový výraz označující nepotřebný materiál, veteš, krámy, ale je to také označení pro mladé surovce, darebáky, kriminálníky.*² V návaznosti na historii je často punk zmiňován také v souvislosti s dekadenty, anarchistickými básníky a dadaisty. Hlavně díky Malcolm McLarenovi je punk spojován s francouzským situacionismem. Slovo punk můžeme vysledovat již v roce 1602, kdy vyšla divadelní komedie *Veselé paničky windsorské* od proslulého Williama Shakespeara, tehdy se používalo jako synonymum pro prostitutky.³ Později se však punk začal díky hudební scéně používat ve slovním spojení punk rock. Vzniklo označení pro fanouška nejen hudebního stylu, ale i subkultury, který se pomocí specifického vzhledu a myšlení snažil upoutat a šokovat.

1.1.2 Pojem subkultura

*Předpona „sub“ naznačuje svébytnost od dominantní nebo mainstreamové společnosti. Subkultury tedy tvoří skupiny lidí, kteří sdílejí zvláštní hodnoty a normy, v nichž se rozcházejí s dominantní nebo mainstreamovou společností a které nabízejí mapy významů díky nimž je svět pro členy subkultury srozumitelný.*⁴ Obecná definice je přesto velmi složitá, subkultura se zaměřuje především na dané atributy a pozoruje chování v určitých skupinách – tedy subkulturách. Přestože mezi nimi můžeme nalézt společné znaky, jejich ideologie není nikdy totožná. S jistotou lze říci, že subkultura je „místo“, kde se sdružují jedinci stejného smýšlení a společně nahlíží na společnost. *Význam subkultury je tedy vždy sporný a styl je prostorem, v němž se protichůdné definice střetávají s největší silou.*⁵ Styl často o skupině vypovídá nebo je chápán jako znak. Nejčastěji tedy image, vystupování a argot.⁶

² SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. s.170 ISBN 978-80-247-2907-7.

³ FORMÁNEK, Vítěk a Eva CSÖLLEOVÁ, *Malá historie punku: návrat ke kořenům*. V Praze: Petrklíč, 2021. ISBN 978-80-7229-832-7.

⁴ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7. s.31

⁵ HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN [978-80-7272-197-9. s. 27

⁶ SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

1.2 SUBKULTURY, KTERÉ DOPROVÁZELY VZNIK PUNKU

V této kapitole se budeme věnovat subkulturám, které doprovázely a ovlivňovaly hnutí punk. Odkazy na punk se objevují v mnoha uměleckých směrech jako například dadaismus, situacionismus, nihilismus, reggae a glam rock. Všechny tyto styly, kterými byl punk ovlivněn, mu dodávají tu pravou eklektičnost, díky níž je takový, jaký je. Avšak nejvíce jej ovlivnily dvě subkultury, a právě těm se bude kapitola věnovat. Tzv. teddy boys a „mods“ mají stejné jádro, z pohledu společnosti jsou to podřadné skupiny mladých lidí z dělnické třídy.

1.1.3 MODS

Počátkem šedesátých let bylo v Anglii usídleno již několik imigrantských komunit, které se vmísily do dělnické třídy. Došlo tak ke sdružení obou komunit a také sblížení bělochů s černochoy. Členové hnutí byli pracující lidé, kteří dobře odlišovali práci a školu od zábavy. Být „mod“ znamenalo stát se součástí kultu tajné identity, kdy zdroj zábavy tvořil hlavně víkend, prázdniny či státní svátky. Zde se normy obyčejného všedního života převracely. Celkový styl mods se od výrazných teddy boys lišil, na první dojem působil ba i konzervativně. Spočíval v tom, že narušením správného pořadí dovedl upravenost pomalu až absurditě. Signifikantními prvky jejich šatníku byly především košile, oblek, kravata.

1.1.4 Teddy boys

V historii teddy boys existují dvě důležitá období, jedná se především o období padesátých a sedmdesátých let. Pokud hovoříme o kontrastu mezi mods a teddy boys, je zde jeden zásadní bod. Subkultura teddy boys se ohradila proti vztahu mezi bělošskou a černošskou komunitou a mnoho členů této subkultury byli zároveň sympatizanty fašistické strany. Účinně se distancovali od charakteru dělnické třídy. Začali se účastnit i několika bezdůvodných útoků na karibské přistěhovalce. Stali se výrazem zločinecké identity a byli konfrontováni jak ze strany rodičů, tak se strany tisku a médií. Teddy boys však na rozdíl od většiny subkultur nevznikli s doprovodem hudebního stylu, stali se reakcí na poválečnou společnost. Koncem padesátých let se do Británie dostal rock-and-roll, do kterého se většina společnosti zbláznila, v té době byli potraviny a vše ostatní na příděl. Teddy boys se rozhodli šokovat společnost nejen kriminalitou, ale i pomocí módy. Kontroverzně si na sebe oblékali vlněná saka na míru, vázanky a s jakousi elegancí provokovali na ulicích všechny, kteří čekali ve frontě v šedých sákách na příděl. Tento styl vycházel především ze stylu rebelského

„edwardovského“ šatníku na přelomu dvacátého století. Jejich zálibu většinové společnosti v módě, tedy především té britské, jelikož milovali vše, co je britské, ale zdařile parodovali. Oblíbenou obuv celé Anglie, jako byli „oxfordky“, zesměšňovali semišovými botami typu „brothel creepers“.

Jinak to nebylo ani se zastoupením u žen, znovuobjevení ženskosti bylo nepřipustné. Markantním důvodem bylo především to, že ženy musely v poválečné Anglii módu spojovanou s ženskostí substituovat za uniformy v továrnách. Teddy girls následovaly v módě muže, tudíž se vizuálně tolik neodlišovaly.⁷ I to se stalo bojem za práva žen.

Obrázek 1 Teddy Boys⁸

⁷ PATOČKOVÁ, Jana. *Pováleční spratci teddy boys a teddy girls: Dělnické dcerky a dělničtí synci v ohrnutých kalhotách*. Radio Wave [online]. Český Rozhlas, 2016 [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/povalecni-spratci-teddy-boys-a-teddy-girls-delnicke-dcerky-a-delnicti-synci-v-5186478>

⁸ Tamtéž

1.1.5 Punk jako subkultura

Punková subkultura zastupovala (a troufáme si říct, že i stále zastupuje) mnoho aspektů života. Přes umění a módu, životní styl, vizuální cítění, tak i ideologii, literaturu, nebo dokonce tanec. Ačkoliv se i dnes setkáváme s mnoha odpůrci této subkultury či hnutí, kteří si často neuvědomují, že punkem (1975–1977) jsme ovlivněni i v současnosti. Ať už mluvíme o roztrhaném oblečení, extravagantních účesech, nebo dokonce o životním stylu. Hnutí reprezentovalo především kreativitu, myšlení a vlastní svobodu, bylo samozřejmě proti autoritářství a protivládní. Také zapříčinilo vznik velmi specifického a v dnešní době velmi užívaného „do-it-yourself“ (DIY) přístupu. Punková ideologie té doby byla například velmi významná pro ženy, jejichž postavení v tehdejší Anglii nebylo přívětivé. S tímto obdobím přišla genderová revoluce a ženy se začaly více angažovat v nejrůznějších odvětvích. Velmi patrné bylo i téma sexuality, za nímž stál již David Bowie v 60. letech. Tělo a jeho sexualita byla branná jako symbol. V punku se mohl každý oblékat, jak uznal za vhodné, bez ohledu na pohlaví. Můžeme si být zcela jistí, že jedním z důvodů bylo především šokovat. Rovněž to, co mělo zůstat skryté, se často odhalovalo, zdárným příkladem je spodní prádlo, které se nosilo na oblečení.⁹

*Zpěvačka kapely The Plasmatics, Wendy O' Williams, šokovala diváky tím, že zpívala úplně nahá, pokrytá jen pěnou na holení.*¹⁰ Životní styl si pak ale každý přebral po svém, je pravda, že hudební scéna měla v této subkultuře nemalý vliv. Tudiž právě kapely často udávaly postoje, jež ovlivňovaly diváky. V pozdějších letech s příchodem odnoží punku, kterým se stal hardcore punk a anarchopunk, vznikl směr „straight edge“. Tento směr představoval především vyznavače, již odmítali nikotin, alkohol, drogy. Tyto kapely často zastávaly práva zvířat a s tím spojené vegetariánství a veganství. Členové toužili po individualismu a skupinové identitě.

⁹ FORMÁNEK, Vítěk a Eva CSÖLLEOVÁ, *Malá historie punku: návrat ke kořenům*. V Praze: Petrklíč, 2021. ISBN 978-80-7229-832-7. s.48

¹⁰ FORMÁNEK, Vítěk a Eva CSÖLLEOVÁ, *Malá historie punku: návrat ke kořenům*. V Praze: Petrklíč, 2021. ISBN 978-80-7229-832-7. s.48

Obrázek 2 David Bowie na turné 1973¹¹

¹¹ ROCK, Mick. David Bowie na turné 1973: The rise David Bowie 1792-1793. In: The Guardian.com [online]. 1972-1973 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/fashion/2015/aug/04/david-bowie-his-style-story-1972-1973>

1.3 SOCIÁLNĚ–KULTURNÍ A EKONOMICKÉ DĚNÍ V ANGLII

Pokud chceme hovořit o dění v Anglii sedmdesátých let, je také nutné zmínit fungování v letech šedesátých. Léta, která znamenala především zvrat v morálce. Vše se hroutilo na konci dekády. Veškeré naděje společnosti byly zmařeny a nastoupila deziluze. Dojem optimistických let skončil v roce 1966, kdy byla zavedena přísná ekonomická opatření. Britská ekonomika zaostávala, především ve sféře hospodářského růstu. V roce 1967 se musela libra devalvovat, to byla první známka, budící skepticismus společnosti. Počínající krize pokračovala i do let sedmdesátých.¹²

Začátkem éry 70. let v Anglii vypukly obrovské stávkové hnutí z řad odborářů mířené proti vládě. V *prvních šesti měsících roku 1970 bylo prostávkováno šest milionů pracovních dní.*¹³ Ve stejném roce se Edward Heath stal novým a zároveň prvním premiérem zastupujícím konzervativní stranu. Především ekonomické reformy, jež za své vlády prosadil, vyvolaly silný odpor. Markantní nesouhlas projevovaly odbory, zejména hornické. Heathovi v roce 1972 nezbývalo nic jiného, než pouze přihlížet na probíhající stávkovou hnutí horníků. Protestovalo se napříč zemí, proběhly stávkové hnutí úklidových služeb nebo hrobařů v Liverpoolu, kde na ulici ležela nepohřbená těla. O dva roky později, tedy v roce 1974, Heath odstoupil z důvodu nezvládnutí své funkce a inflace se v Británii vymkla kontrole. Britům nepomohl ani kolaps v rámci automobilových závodů, po válce se stali největšími vývozci na světě, ale v roce 1977 přivezli více zahraničních automobilů, než sami vyrobili.¹⁴

V tomto období začal se začal objevovat marxismus v labouristické straně společně s Tonym Bennem, tehdejšími ministrem průmyslu. Všechny důležité britské závody se hroutily – textilie, obuv, ocel, stavba lodí. Inflace dosáhla 28 procent. Tony Benn a celá vláda se tvářila, že se nic neděje, občané však situaci brali jako obrovské zklamání. V březnu 1979 vláda definitivně padla, ztratila důvěru, protože nezvládla krizi. Poté se moci chopila Margaret Thatcherová jako předsedkyně se svou konzervativní stranou. Nastoupila s mnoha protirečícími si ideály, ve kterých zněla nostalgie a různé válečné hodnoty s proklamovanou nedůvěrou chudých lidí.¹⁵

¹² MULVAGH, Jane. *History of 20th century fashion*. New York: Viking, 1988. ISBN 0-670-80172-0.

¹³ MOYANAH, Brian. *Velká Británie XX. století: Historie posledního století slovem a obrazem*. Praha: Odeon, 1997. ISBN 80-207-0483-3. s.264

¹⁴ MOYANAH, Brian. *Velká Británie XX. století: Historie posledního století slovem a obrazem*. Praha: Odeon, 1997. ISBN 80-207-0483-3. s.263

¹⁵ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/s.507>

1.3.1 HLASITÁ ODPOVĚĚ PUNKU

V době vlády Margaret Thatcherové nastává takzvaný „thatcherismus“ – konzervativní ideologie, která zahrnovala sociální, hospodářské a politické přesvědčení. Především jím byla ovlivněna domácí morálka. Thatcherová používala autoritářské a populistické názory. Idea punku takové přesvědčení odmítala. Jak již víme, punkeři byli hlavně lidé z chudých poměrů či dělnické třídy, a mnoho lidí její úsporná politika připravila o práci. Pokud hovoříme o roku 1975 jako o první reakci punku, tak ji zapříčinila labouristická a konzervativní vláda. Punk osvětloval a hovořil o existujícím souhrnu okolností, jako o situaci úplného a dobrovolného exilu. Vnitřní politika státu se dotýkala téměř všech stoupců celého hnutí, jelikož pozvedali myšlenku politické angažovanosti.

Důkladně pozorovali řízení vlády a náhle se z optimistické mládeže šedesátých let stala mládež cynická, projevující své názory zpoza jejich našťvaných výrazů. Zdálo se že kult mladých květinových dětí zestárl a příroda, zdroj jejich naplnění a osvětlení, se obrátila proti nim. Punk, který nastoupil záhy, nevnímal jejich léta jako požehnání, nýbrž jako zklamání.¹⁶

Hnutí se stalo přímou reakcí na nezaměstnanost, změnu morálních hodnot, chudobu a hospodářské krize. Se vši excentričností předvádělo to, co je dnes známo jako dekadence Británie. Ve zkratce si osvojili stylistiku krize. Rozmanité, punkem osvojené stylové asambláže s jistotou sdělovali frustraci, strach a agresi. Jedním z důvodů velké gradace punku v ulicích „šedého“ Londýna je již zmiňovaná nuda, nezaměstnanost a nedůvěra ve vládu. Druhým vysvětlením může být i apolitická póza propagovaná jejich hrdiny z dob minulých, kterým se stal hlavně David Bowie a celá éra glam rocku. Období motivovalo stoupence punku k přehnané vizualitě a použití stylu jako dorozumivacího prostředku. I když se chudoba ve stylu punku zdála lehce zesměšňována, pod touto vrstvou značné recese můžeme najít subkulturou opovrhovanou tvář kapitalismu. Rozdělená a nesouměrná společnost Anglie se schovávala za avantgardním vizuálem punku.¹⁷

¹⁶ SEELING, Charlotte. *Fashion: 150 years, countries, designers, labels*. Ullmann Publishing, 2014. ISBN 978-3-8480-0763-9. s.190

¹⁷ HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN [978-80-7272-197-9.. s.136

2 MÓDA JAKO PROJEV

Doposud jedna z největších volností odívání v historii nastala právě v letech sedmdesátých, jak v ženském, tak v mužském odívání. Dovoleno bylo vše a pomyslný diktát ze sféry haute couture ztrácel na svém významu. Začátkem této dekády ještě přetrvává styl hippies, poté se největším zdrojem inspirace stala léta dvacátá, padesátá a šedesátá. Začíná se rozrůstat množství secondhandů a popularita obnošených oděvů stoupá. Pro mládež má stále větší význam sebevyjadřování se oděvem a za tuto módu byla ochotna utratit nemalé náklady.¹⁸

Punk jako hnutí se projevovalo hlavně pomocí módy a hudby, vyjadřovalo své nesouhlasné postoje proti systému. Používal již existující prvky, byl totiž ve skutečnosti eklektickou, velice rozmanitou kulturou, která využívala mnoha zdrojů. Intelektuální prvek, jenž punková móda obsahovala, byl již zmiňovaný situacionismus, který kritizoval kapitalismus a konzum.¹⁹ Právě právě zde podnítil vznik známého DIY přístupu, rovněž velmi populárního i v dnešní době. *DIY je postoj, když někdo mluví o svobodě, tak musí začít hlavně u sebe a měl by být nezávislý.*²⁰ Typickým znakem punku se stala unisexová móda. Jeho projevem se stalo i pohrdání vším minulým. Přírodní materiály, které používalo hnutí hippie, byly nahrazeny křiklavou umělou hmotou. Vše, co se k sobě nehodilo se s jakousi anarchií skvěle kombinovalo. Období anti-módy, kdy bylo povoleno vše od levného oblečení po vysokou módu tak, aby člověk nepůsobil „normálně“.

V poválečné Británii se tak můžeme setkat s mnoho subkulturními styly, které fungují jako reakce na prožívané odchylky v institucionálních rámcích života právě dělnické třídy. Tradiční paradigma ženské módy a krásy bylo opuštěno zároveň s líčením určeným výhradně ženám. Proletářskými symboly vyjadřovali stoupenci svou odlišnost. Punk tedy představoval chaos ve všech sférách, který skvěle fungovalo, protože celý styl byl pevně organizován. Pohromadě tedy chaos držel jako smysluplný celek.²¹

Avšak na začátku let osmdesátých se britská vláda začala zajímat o módní průmysl jako takový. Kdy Norman Lamont, podtajemník na ministerstvu obchodu a průmyslu,

¹⁸ HRUBÁ, Věra. *Tvůrci světové módy : 50 nejúspěšnějších módních návrhářů světa*. Vyd. 1. Plzeň: NAVA, 2000. 253 s. ISBN 80-7211-040-3.

¹⁹ MACKENZIE, Mairi. *--ismy: Jak chápat módu*. Praha: Slovart, 2010. ISBN 978-80-7391-399-1. s.106

²⁰ VLADIMIR 518, 1978–a VESELÝ, Karel a SOUČEK, Tomáš. *Kmeny: současné městské subkultury*. 1. vyd. V Praze: Bigg Boss & Yinachi, 2011. 517 s. ISBN 978-80-903973-2-3. s.66

²¹ HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN [978-80-7272-197-9.

podnítil vznik British Fashion Council. Cílem bylo koordinovat roztráštěný průmysl a prezentovat se zahraničním zákazníkům a tisku.²²

Obrázek 3 Londýn 1977²³

²² MULVAGH, Jane. *History of 20th century fashion*. New York: Viking, 1988. ISBN 0-670-80172-0.

²³ LEVAC, Alex. Londýn 1977. In: Time [online]. 1977 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://time.com/3799113/anarchy-attitude-and-outrage-when-punk-was-young-and-dangerous/>

2.1 ŽENY A PUNK

K období 70. let neodmyslitelný patří i významný zvrat pro ženy. Nastala doba hlasitého boje za práva žen. Své ideály se snažil prosadit téměř každý, politické strany, utlačovaná mládež, ale především ženy. Ty toužily obzvlášť po vlastní realizaci. Z pohledu žen šlo výhradně o nastavení rovnoprávnosti v oblasti umění a hudby. Prosazování práv žen se v sedmdesátých letech stalo z menšinového programu skoro až masovým hnutím.²⁴

Celé ženské hnutí podnítilo i agresi a mnoho feministek se uchýlilo k násilí. Přesto se obhajovaly a cílily na vymanění z norem. Celou tuto „partyzánskou válku“, jak se mnozí domnívají, podnítil spis *The Female Eunuch* od Germaine Greerové. Autorka se v něm domnívá například, že manželství je legální zotročení žen. Taktéž popisuje první vlnu snobských sufražetek, jež se hlasitě dovolávala o pozornost. Ty podle Greerové podnítily druhou vlnu, kterou zastoupily pracující ženy střední vrstvy. Hnutí feministek spolu s ostatními skupinami dožadujících se práv „bušily“ do hroutící se Anglie.²⁵

Velkým zlomem, jenž je zmíněn v kapitole Punk jako subkultura, se v návaznosti na subkulturu stala i otázka sexuality. Často převážně ženy, jenž se hlásily k punku, se své sexuality nebály. Naopak jí zdůrazňovaly. Nosily odhalené části těla, průhledné topy a latexové prvky, jako by tím křičely – můžeme si dělat, co chceme! Nedotčeny tlaky ze strany společnosti ženy „punkerky“ vytvořily vlastní svobodnou image, novou estetiku a výrazové prostředky bez zábran.²⁶

²⁴ SEELING, Charlotte. *Století módy: 1900-1999*. [Praha]: Slovart, 2000. ISBN 80-7209-247-2. s.409

²⁵ MOYANAH, Brian. *Velká Británie XX. století: Historie posledního století slovem a obrazem*. Praha: Odeon, 1997. ISBN 80-207-0483-3. s.272

²⁶ SEELING, Charlotte. *Století módy: 1900-1999*. [Praha]: Slovart, 2000. ISBN 80-7209-247-2. s.458

2.2 PŘEDSTAVITELÉ MÓDNÍ REVOLUCE

Tato kapitola se věnuje několika vybraným osobnostem, které se zasloužily o zviditelnění punkové módy. Přestože za největší ikony vizuality punkové módy není považován nikdo jiný než Vivienne Westwood a její partner Malcolm McLaren, je důležité zmínit i jiné představitele, kteří tvořili souběžně či přímo navazovali na návrhy Vivienne.

Pojetí konzervativního punku propůjčilo bohatou nabídku pro módní průmysl. Návrháři, jako byli Zandra Rhodes, Thierry Mugle, Claude Montana a Jean-Paul Gaultier, aplikovali pouliční módu Londýna do svých vlastních kolekcí.

Jean-Paul Gaultier spojil okázalé chování punku a vysokou módu společně s designérskou anarchií propůjčenou z londýnských ulic. Gaultier velice sympatizoval s myšlenkou mládí a neortodoxními lidmi. Vytvořil kultovní oblečení, jež bylo jeho reflexí na opovrhování módou. Stal se oblíbeným francouzským kleptomanem fetišistického a humorného odívání, jehož průkopníkem se stala právě Vivienne Westwood. Rád si pohrával s parodiemi a rozpory v oblékání. Jako příklad uvedeme agresivní pouliční oděv, k němuž přidal romantické sametové límce a klobouky.²⁷ Jeho styl by se dal označit jako výsměch francouzské buržoazii pomocí britského punku. Také chtěl provokovat, přesně tak jako punk. Gaultier přetransformoval zastaralé pojetí krásy a zasloužil se o to, více než mnozí umělci. Taktéž prosazoval větší toleranci vůči odívání než většina politiků.²⁸

Zandra Rhodes například aplikovala punkovou kolekci roztrhaných žerzejových večerních šatů se zdrhovadly. V roce 1977 její punková kolekce dorazila na přehlídková mola. Velmi si cenila práce Vivienne Westwood a se svou osobitou elegancí ji použila do své kolekce. Vivienne ve své knize hovoří o tom, že jí vlastně nikdy nevadil fakt, že Zandra kopíruje punk. Dějala to po svém. Šlo o počátky kontra kulturního stylu. Oděv měl za úkol reflektovat, co si lidé myslí nebo co skrývají uvnitř, jak se často domnívají historici.²⁹

²⁷ MULVAGH, Jane. *History of 20th century fashion*. New York: Viking, 1988. ISBN 0-670-80172-0

²⁸ SEELING, Charlotte. *Fashion: 150 years, countries, designers, labels*. Ullmann Publishing, 2014. ISBN 978-3-8480-0763-9.

²⁹ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

Obrázek 4 Modelka v ikonických šatech Jean Paula Gaultiera³⁰

³⁰ LINDBERGH, Peter. Modelka v ikonických šatech Jean Paul Gaultier: podzim/zima. In: Vogue [online]. 1984 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.vogue.co.uk/gallery/jean-paul-gaultier-style-file>

2.3 VIVIENNE WESTWOOD

Vivienne Swire se narodila za druhé světové války v Tintwistelu. Její kreativní myšlení začalo už v raném dětství. V té době panoval přídělový systém a všeho bylo nedostatek. Její maminka jí šila a pletla oblečení. I díky tomu už v dětském věku uměla plést, což bylo v té době populární. Sbírala a malovala skořápky, které dále přetvářela. Vše mělo jasné heslo – udělej si sám.

Obrázek 5 Vivienne vyfocená ve svém obchodě Seditonaries ³¹

Období dospívání a rané dospělosti, které prožila nejprve na okraji Manchesteru a pak na předměstí Londýna, šlo ruku v ruce s okamžikem transformování britské kultury, populární zábavy a hlavně módy. Následně začalo studium v Londýně na Harrow School of Art. Po studiu na této škole se přihlásila na pedagogické studium a začala vyučovat na základní škole. V roce 1962 poznává svého prvního manžela Dereka Westwooda, který jí krom dítěte dal i její slavné příjmení. Derek ji ovlivnil mnoha způsoby, avšak tím nejdůležitějším bylo,

³¹ LAURANCE, Robin. *Vivienne Westwood vyfocená ve svém obchodě*. In: The Rake [online]. 2017 [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://therake.com/stories/icons/vivienne-westwood-rebel-with-a-cause/>

že ji jako stylový elegant a manažer kapel zasvětil do života hudby a přinesl jí tím nový pohled na svět, v němž se kultura mladých lidí rozvíjela.³²

2.3.1 VIVIENNE WESTWOOD A MALCOLM MCLAREN

S naprostou jistotou můžeme říct, že jednou z neodmyslitelnou součástí osobnosti Vivienne je právě Malcolm McLaren. Jejich vztah dal jasnou podobu punku, a tím i změnil svět. Ať už šlo o vzhled, filozofii i nejslavnější punkovou kapelu Sex Pistols. Malcolm poznala roku 1965 jako kamaráda jejího bratra Gordona, kdy si vydělávala prodejem a výrobou šperků. Často navštěvoval jejich byt, ukazoval jí návrhy a pomáhal se šperky. Malcolm také přitahoval další podobně smýšlející umělce. Jedním z nich byl Jamie Reid, grafický umělec, jenž položil stavební kámen punkové ikonografie. Vztah s Malcolmem jí přinesl také kontakt se společností, a hlavně s politikou. Ačkoliv to neplánovali, v roce 1967 se jim narodil Joe Corrè, její druhý syn. Pro Vivienne to bylo složité období, Joe byl sice Malcolmův syn, napříč tomu se k němu tak nikdy nechoval. Domácnost a kasu držela pohromadě právě Vivienne ze svého učitelského platu. Vztah s Malcolmem stál na základech převážně kreativní sounáležitosti. Vivienne ve své knize píše: *Povídala jsem si s ním a těmi hovory jsem se rozvíjela. Ve všem jsem za ním stála. Oddala jsem se mu tělem i duší.*³³

Jakmile se přehoupala 60. léta do sedmdesátých a jejich vztah se prodíral jednou krizí za druhou, a to současně s ochromenou britskou ekonomikou, se Vivienne rozhodla vrátit ke stánkovému prodeji. Za poslední učitelskou výplatu si koupila šicí stroj „singrovku“.³⁴

³² WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/s,176>

³³ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/s,237>

³⁴ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

Obrázek 6 Malcolm McLaren a Vivienne Westwood ³⁵

2.3.2 OBCHOD NA KINGS ROAD

Kolem roku 1970 začali Malcom a Vivienne se stánkovým prodejem. Prvotně nešlo vůbec o módu. Malcolma začátkem 70. let zajímaly hlavně desky a vinyly, jeho první myšlenka byla, že stánek bude spíš uměleckou prezentací. Doba, která se označuje jako druhá teddovská vlna, podnítila setkání Vivienne a obchodu Mr. Freedom na ulici Kings Road. Ulice se stala doménou mnoha butiků a obchodů, fungovala zároveň jako zdroj inspirace. Právě tady se rozhodl Malcolm nakupovat rokenrolové desky a jiné věci do jejich stánku, jehož hlavní myšlenkou byl odpor ke kapitalismu. Malcolm sbíral věci z dob nedávno minulých a prodával je, především kvůli své nenávisti ke komerci. Ačkoliv Vivienne hovoří o tom, že o módu nešlo, postupně začali prodávat ve svém stánku i oblečení. Především trika doplněná o situacionistické slogany, přešívání oblečení z 50. a 60. let, trika s prodlouženými rukávy a potisky z obnaženými modelkami. Šlo víceméně o kombinaci teddy girls a začátků punku. První roky spolupráce a podnikání Vivienne s Malcolmem byly pozoruhodně bujné. Zrodil se nový směr módní revoluce, který byl jiný než doposud. Roztrhaná trika, propalovaná od cigaret, staré džíny, efekt obnošenosti, retro styl, kombinace stylů a sloganů

³⁵ PARKINSON, David. *Malcolm McLaren a Vivienne Westwood ve svém obchodě na King's Road v roce 1972*. In: The Telegraph [online]. 1972 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/books/what-to-read/life-times-malcolm-mclaren-paul-gorman-review-punk-share-grannys/>

a aplikace „bricolage“ – věci aplikované na oblečení podle předlohy moderního umění. Punkový vzhled vycházel z nejrůznějších podnětů. Vše ale odstartoval moment, kdy jim kamarád Malcolm nechal klíče od jeho obchodu číslo 430, aby ho pohlídali. On už se nikdy neukázal a obchod zůstal jim.³⁶

Na Kings Road se objevil nový nápis Let It rock, který se téměř přes noc změnil na Too Fast to Life, Too Young to Die. Chvíli poté se opět změnil na známý název SEX. S nástupem punku v jeho největší síle v roce 1976 název pak zněl Seditionaries podle stejnojmenné kolekce. O tři roky nato už definitivně změnil na World's End.³⁷

2.3.3 OBCHOD A UMĚLECKÉ VYJÁDŘENÍ V JEDNOM

Obchod a jeho kolekce se tehdy situovaly do období rokenrolu a teddy boys. Zatímco Vivienne si zpět do Londýna převezla svůj šicí stroj a začala s přešíváním oblečení ve stylu 50. let, Malcolm zůstal do noci v obchodě a zdobil ho. Obchod se ihned stal navštěvovaným místem. Objevily se v něm modely černých triček bez rukávů s nápisem „VENUS“ nebo „SCUM“ – tedy spodina či bahno. Trika se zdrhovadly na bradavkách nebo trika doplněná o nápis ROCK, na kterých byly přišité kuřecí kosti. Na vlnitém plechu se objevil spolu s bílou lebkou nápis Let It Rock, tento název zůstal jako zastoupení jedné značky a řady TFTLYTD. Signifikantními znaky celé této kolekce byly trika s potisky, které Vivienne sama realizovala, nebyla tedy jen švadlena, jak ji občas Malcolm nazývá, ale i grafickým mozkiem celého obchodu. Vivienne tvořila v duchu DIY téměř vše od propalování cigaretami, trháním a přišíváním dílců, Malcolm často poukazoval na Vivienina „bramborová tiskátka“ – což byl v některých případech technicky velmi dobrý popis.³⁸ Později se však veškerá práce, kterou obchod produkoval, stávala agresivnější. Ať už hovoříme o materiálech nebo o samotném tisku. *Ztělesněním estetiky a charakteru obchodu byla trička vyzdobená provokativními obrázky a slogany týkajícími se různých tabu.*³⁹ Na trikách se začaly objevovat svastiky a sexualizování slavných osobností i křesťanských postav. Pro Vivienne triko představovalo prostor, kde se potkává móda, sex, politika a umění. Vždy bylo jedním z jejich cílů konfrontovat vládu proto, aby zkusila hledat, kde se nachází svoboda. Právě tady se slučoval vztek, pobouření a někdy jen nuda, které šly ruku

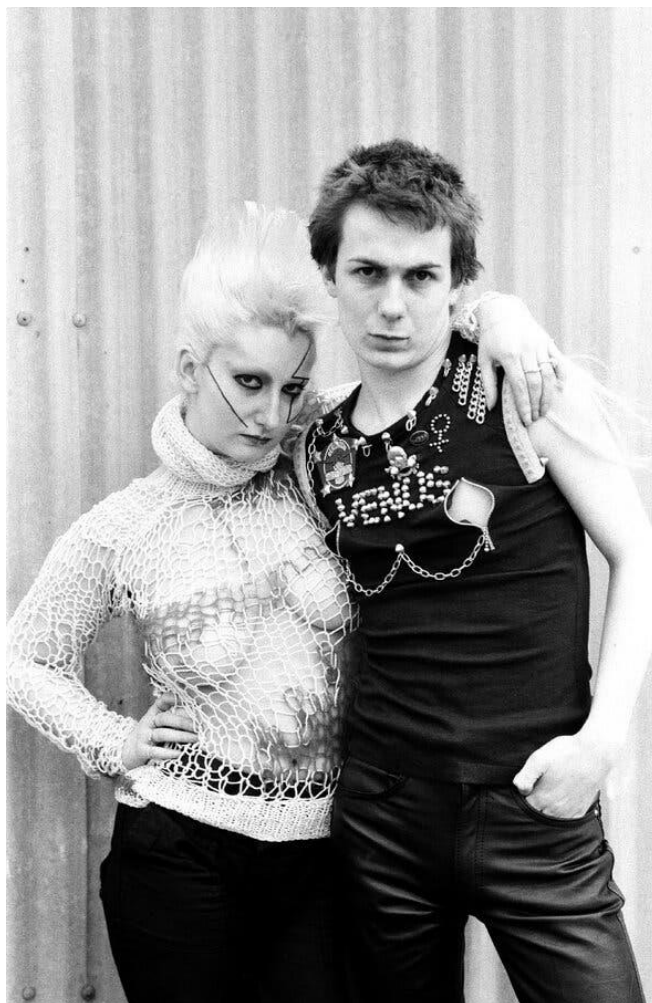
³⁶ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

³⁷ HRUBÁ, Věra. *Tvůrci světové módy : 50 nejúspěšnějších módních návrhářů světa*. Vyd. 1. Plzeň: NAVA, 2000. 253 s. ISBN 80-7211-040-3.

³⁸ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

³⁹ MACKENZIE, Mairi. *--ismy: Jak chápat módu*. Praha: Slovart, 2010. ISBN 978-80-7391-399-1. s.107

v ruce se sexuální šokováním. Bylo nad míru jasné, že Vivienne ani Malcolm nebude bavit styl rokenrolu věčně. A právě tehdy v roce 1974, kdy se ve vzduchu vznášel sex a partyzánství, získal obchod třetí název SEX.⁴⁰

Obrázek 7 Punková móda od Seditonaries⁴¹

2.3.4 SEX 430

Nápis provedený velkými růžovými pogumovanými písmeny. Interiér obchodu se proměnil, na stěnách visely plakáty s pornografickou tematikou. Součástí nového vzhledu byla i kůže, latex a další. Nosit oblečení z obchodu Vivienne se pro lidi stala čest. K celému konceptu obchodu neodmyslitelně patřila i prodavačka, která si říkala Jordan. Stala se ikonou hlavně díky svému stylu, nebála se ničeho. Nosila latexové oblečení i spodní prádlo, průhledné

⁴⁰ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

⁴¹ Alamy a Trinity Mirror/Mirrorpix. *Punková móda od Seditonaries*. In: The New York Times [online]. Mark C. O' Flaherty, 2021, 8.9.2021 [cit.2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/09/08/fashion/punk-fashion-counterfeit.html>

kabáty a trika s vtipnými potisky. Celé outfity byly posléze doplněny s pomocí Vivienne o gotické líčení a výrazné rtěnky. Jednou Jordan dokonce ve vlaku cestou do obchodu průvodčí nabídl místo v první třídě, které jí pak už zůstalo. Hlavním důvodem byla její samozřejmě vizáž, díky níž pobuřovala cestující, kteří si stěžovali. Krátce po znovuotevření obchodu odjeli Malcolm a Vivienne do New Yorku za účelem prodeje svých triček. Malcolm se zde setkává s hudební skupinou New York Dolls a Richardem Hellem. Tady došlo k velkému zlomu, Malcolm více vsadil na status manažera hudební kapely než na svůj vlastní obchod. Pro Vivienne se stal v New Yorku velkou inspirací Richard Hell, obdivovala jeho depresivní vzhled a styl sebedestruktivních francouzských básníků. Dodnes si Vivienne není vědoma, kdo začal používat ikonický spínací špendlík jako první, jestli to byl právě Richard, ona nebo Sid Vicious.⁴² Svě místo jako velké téma té doby zaujímal i symbol svastiky. Stala se velmi pobuřující pro veřejnost. Malcolm o tom hovoří takto: *Nacismus se usídlil v historii našeho národa a je pořád tady. Rozlézá se se naší společností, která produkuje byznys. Pokud naše společnost produkuje nacisty, pak jako taková nestojí za nic.*⁴³ New York se pro oba stal stěžejní, Vivienne si naplno uvědomila svůj potenciál ve světě módy a možnost utvářet vizuál mladé generace a Malcolma jako magnet přitahovala fúze mezi hudebním průmyslem a happeningem. Tohle podnítilo nejen punkovou revoluci, ale také konec jejich vztahu.

⁴² WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

⁴³ FORMÁNEK, Vítek a Eva CSÖLLEOVÁ. *Malá historie punku: návrat ke kořenům*. V Praze: Petrklíč, 2021. ISBN 978-80-7229-832-7. s.48

Obrázek 8 Jordan před obchodem Vivienne Westwood's 'Sex 1976'⁴⁴

Celý obchod a Viviennin koncept zdůrazňoval podporování revolty – a ona tu revoltu oblékala. Ikonickým oděvem se staly kalhoty, mezi nohy našila popruhy, které je dohromady svazovaly, podobně jako na svěrací kazajce. V rozkroku se nacházelo dlouhé zdrhovadlo, jenž propojuje fetiš a perverzi. Tyto „bondážky“ se později staly modelem v kolekci Seditonaries stejného názvu, který pak nesl i celý obchod. Snažila se aplikovat žiletky jakožto šperky, které symbolizovaly agresi. Malcolm zažehl plamen mezi hudbou a módou,

⁴⁴ ROCK, Sheila. Jordan před obchodem Vivienne Westwood's 'Sex 1976. In: Maire Claire [online]. 2015, 15.10.2015 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.marieclaire.co.uk/fashion/a-brief-history-of-punk-fashion-79145>

vztah, který do té doby nebyl nijak patrný. A takhle se dostáváme k Vivienne a Malcolmovým Sex Pistols. Po příchodu Johnny Lydona, nebo také Johnny Rottena, do obchodu vznikla za pomoci Malcolma kapela. Rotten poté stal zpěvákem. Vivienne, Malcolm a Jamie Reid jim pomáhali psát texty. Vivienne dotvářela image. Hlavním znakem celé kapely byla agrese, která se objevovala na koncertech v textech, oděv ji pouze dotvářel k dokonalosti tak, jak to Malcolm plánoval. Díky kapele se punk rozšířil do zbytku Anglie, a když se rok 1976 přehoupł do roku 1977, byl vývoj pozoruhodně snadný a plynulý. Vivienne hlásala do světa, že nikdo nemá právo nikoho soudit.

Obrázek 9 Johnny Rotten a Steve Jones ⁴⁵

Největší mediální reklamu však Sex Pistols obchodu udělali díky vystoupení v televizním pořadu, kde vzbudili poprask. Najednou se kolekce Seditonaries objevovala všude v mediích. Malcolm veškerý čas věnoval kapele, a tím se s Vivienne velice odcizili. V létě 1977 se světový tisk shromáždil v Londýně, aby zachytil královské slavnosti. Jamie Reid vytvořil vizuální grafiku „God Save the Queen“ a díky oděvům z kolekce Seditonaries o

⁴⁵ DICKSON, Ian. *Johnny Rotten a Steve Jones vystupující jako Sex Pistols v roce 1976*. In: Maire Claire [online]. 2015, 5.6.2022 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/music/features/sex-pistols-steve-jones-god-save-the-queen-b2092597.html>

nich věděl celý svět. Vypuklo léto nenávisti, v ulicích se objevovalo tričko s královnou, kde měla ret propíchnutý spínacím špendlíkem, obojky s řetězy a make-up jako z filmu *Mechanický pomeranč*. K příležitosti královnina jubilea uspořádali Sex Pistols koncert na řece Temži, kde zahráli píseň God Save the Queen. Celá akce pak byla přerušena policií. Nešlo ani tak o nevraživost proti královně, ale spíše o přilákání tisku, establishmentu a publicity pro Sex Pistols. Bezmála další ikonou celého punku se stal Sid Vicious se svou Nancy, Vivienne měla k Sidovi blízko a po jeho smrti byl smířená s tím, že punk skončil. Jedním z velkých dopadů punku byla i výzva pro mladé dámy, aby se oblékaly více asertivně. K tomu všemu byl punk velmi otevřený hlavně pro mladé, „vyvržence“. Děti z dělnické třídy přicházely do obchodu a odcházely s pocitem, že jsou jedineční, a Vivienne si moc dobře uvědomovala jakou sílu její obchod má. Nejdůležitější byla identita. Punk mimo jiné vrátil i rockové hudbě to, co ztratila, rebelii a odpor vůči establishmentu ⁴⁶

2.3.5 80. LÉTA AŽ SOUČASNOST

Konec sedmdesátých a začátek osmdesátých let představovaly pro Vivienne převrat. Obchodu na Kings Road vypršel nájem a po smrti Sida věděla, že prodej už nebude mít takovou prosperitu. Navíc její vztah s Malcolmem se definitivně hroutil. Po opuštění punkové éry o sobě konečně začala přemýšlet jako o módní návrhářce. V roce 1981 oficiálně vydala svou kolekci Pirate, kde se již začíná formovat její typický podpis. Kolekce byla inspirovaná historickými oděvy á la mušketýři. Obchod si nakonec nechala a přetvořila ho v bukanýrském stylu, avšak naposled. Po kolekci Pirate přišla ještě kolekce Punkture, na které stále spolupracovala s Malcolmem. Bylo to rozšíření jejich dřívějších punkových stylů, využívala zde opět signifikantní znaky z roku 1977. Například spínací špendlíky a uzávěry od lahví jako knoflíky.⁴⁷

Na podzim/zimu 1983 vydává Vivienne kolekci Witches už úplně sama, což pro ni nebylo jednoduché. Odjela do New Yorku, kde využila ve své práci graffiti a okultní symboliku umělce Kietha Harringa ke vzájemnému prospěchu ve znamení spolupráce.⁴⁸ V těchto letech Vivienne nachází nový styl, který je spíše romantický s nádechem futurismu. Naplno se

⁴⁶ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

⁴⁷ SEELING, Charlotte. *Fashion: 150 years, countries, designers, labels*. Ullmann Publishing, 2014. ISBN 978-3-8480-0763-9.

⁴⁸ MULVAGH, Jane. *History of 20th century fashion*. New York: Viking, 1988. ISBN 0-670-80172-0.

Obrázek 10 Modelka s pleteným zbožím Keitha Haringa a teniskami s trojitým jazykem na molu, 1983.⁴⁹

formuje jako nezávislá návrhářka a definitivně opouští od svého punkového vizuálu sedmdesátých let.⁵⁰ Poté, co pomohla prosadit anglickou módu na mezinárodní scéně a v roce 1988 byla oceněna cenou Queen's Award za exportní úspěchy, se díky tomu vše změnilo a její kariéra módní návrhářky se naplno formuje. Navzdory všem oficiálním oceněním, která získala, zůstala Vivienne věrná nonkonformní tvorbě. Její móda nepřetržitě patří mezi celosvětově známé. Estetika Vivienne se shoduje s estetikou haute couture, která

⁴⁹ BEECHE, Robyn. *Johnny Rotten a Steve Jones vystupující jako Sex Pistols v roce 1976*. In: Paul Gorman [online]. [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://paulgormanis.com/?p=14317>

⁵⁰ WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood* [online]. Metafora, 2015 [cit. 2023-01-17]. ISBN ISBN 978-80-7359-461-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

si zakládá na ruční tvorbě. Byla pevně přesvědčená, že jedině s dobrým řemeslem a rafinovaností vzniká dokonalá móda.⁵¹

Bezpochyby můžeme hovořit o tom, že zdrojem její největší inspirace se stala pomyslná anglomanie. Neustále balancuje na tématu královského majestátu s pomocí ironie. Zde také můžeme najít vysvětlení pro značku a známé logo v podobě říšského jablka a často zmiňovanou myšlenku o tom, že žena má právo se cítit jako královna.⁵²

2.4 SIGNIFIKANTNÍ MÓDNÍ ZNAKY

V poslední kapitole shrneme všechny zmíněné i nezmíněné signifikantní módní znaky subkultury. Jelikož pro punk bylo vyjadřování se prostřednictvím módy velmi důležité, je proto relevantní se tématu věnovat samostatně.

Punkové výrazové prostředky se mohou často zdát útočné a zastrašující. Vizual brutality v podobně rozřezávání, propichování a propalování oblečení je zde značný, stejně jako násilný vzhled doprovázen nenápadnými předměty denní potřeby jako spínací špendlík, břitva, kolíky na prádlo. Přeneseny do oblasti punkové módy se staly součástí konfrontačního oblékání. V modelech, ve kterých se punkeři procházeli ulicemi Londýna, pak sledujeme téměř vše. Od podřadných umělohmotných materiálů (PVC, lurex, odpadkové pytle) po napodobeniny nevkusných zvířecích vzorů, které módní průmysl považoval za kýč. Především látky zavržené luxusnější módou punk zachránil a ušil z nich minisukně a jiné oblečení. Kalhoty a trika interpretovaly příběh množstvím použitých zdrhovadel a zdůrazněných externích švů.⁵³

Desetiletí, jež se stalo érou nevkusu a anti-módy. Retro kýč na vysokých podpatcích a platformách s extrémními materiály a mozaikami. Ve své nevkusnosti cílili vyznavači punku na provokaci. S nenávisťi nahradili „lásku a mír“ za „sex a násilí“. S kombinací nesořodných předmětů vytvořili něco až nadpozemsky připomínajícího hnutí dada. Navíc za pomoci intelektu a humoru Vivienne Westwood. Ženy přijaly pánská saka jako doplněk, pod kterým často nic nenosily. Příznivci punkové módy se čím dál víc začínali zajímat o fetiš a s tím spojené latexové a kožené materiály. Řetězy a kovové komponenty se staly

⁵¹ SEELING, Charlotte. *Fashion: 150 years, countries, designers, labels*. Ullmann Publishing, 2014. ISBN 978-3-8480-0763-9.

⁵² HRUBÁ, Věra. *Tvůrci světové módy : 50 nejúspěšnějších módních návrhářů světa*. Vyd. 1. Plzeň: NAVA, 2000. 253 s. ISBN 80-7211-040-3.

⁵³ HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN [978-80-7272-197-9.

Obrázek 11 Pár bot Vivienne Westwood a Malcolm McLaren⁵⁴

také populární jako správné doplnění outfitu. ⁵⁵ Fetiš se dostával stále častěji do každodenních oděvů, hlavně s pomocí Vivienne a obchodu SEX. Nosilo se téměř vše, co bylo spojené s ikonografií neortodoxního sexuálního života. Masky, gumové oblečení, kožené živůtky, síťované punčocháče a skandálně vysoké jehlové podpatky. Dále také to, co připomínalo bondáž – opasky, řetězy, popruhy. Tyto proslulé, avšak společností zakázané prvky se přenesli s pomyslnou ironií do ulic. ⁵⁶

V neposlední řadě je podstatné zmínit i velký rozmach tisku na oblečení. Díky obchodu Vivienne a Malcolma se trika proměnila v jakousi konfekční verzi punku. Vivienne stála za nejrůznějšími potisky s hanlivými a provokativními slogany. Látky tisknuté s neomezenou kreativitou a vše „po domácku“. Mezi proslulé slogany a motivy patří obrázek s obnašeným ženským poprsím, nacistické symboly nebo protivládní a pesimistické slogany mířené na vztah mezi mládeží a vládou. Právě kombinací těchto prvků se dosáhlo kýženého vzhledu. A tedy celkového vizuálního pojetí punkové módy sedmdesátých let.⁵⁷

⁵⁴ WESTWOOD, Vivienne a Malcolm MCLAREN. *Pár bot, Vivienne Westwood a Malcolm McLaren, 1974*. In: Victoria and Albert Museum [online]. 2002 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.vam.ac.uk/articles/vivienne-westwood-punk-new-romantic-and-beyond>

⁵⁵ SEELING, Charlotte. *Fashion: 150 years, countries, designers, labels*. Ullmann Publishing, 2014. ISBN 978-3-8480-0763-9.

⁵⁶ HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN [978-80-7272-197-9].

⁵⁷ MACKENZIE, Mairi. *--ismy: Jak chápat módu*. Praha: Slovart, 2010. ISBN 978-80-7391-399-1.

Obrázek 12 Jordan- Pamela Rooke, v obchodě SEX⁵⁸

⁵⁸ , Kids of dada, ed. Jordan – Pamela Rooke, v obchodě SEX. In: Kids of dada [online]. [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.kidsofdada.com/blogs/magazine/11950453-sex-shop>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ÚVOD DO KOLEKCE

Informace, jež jsem načerpala během psaní části teoretické, mi nepomohly jen lépe pochopit pocity mladé generace v Anglii, ale také poznat více tvorbu a přístupy Vivienne Westwood v období 70. a 80. let. Díky tomu jsem získala inspiraci pro svou vlastní kolekci s názvem PUNK'S NOT RUST. V této kolekci sděluji mé individuální nahlížení a estetiku na často opovrhované punkové hnutí. Název kolekce je odvozen od alba „PUNK'S NOT DEAD“, punkové kapely The Exploited. Celé album je reakcí na kritiky společnosti, jež věřili, že punk je mrtev a pohlcen mainstreamem. Název alba, který byl vypuštěn v roce 1981 je výrazným heslem i v dnešní době. Rust neboli rez v tomto spojení vyjadřuje dvě sféry. První sférou se stala společnost, systém a období, které popisují v teoretické části. Vnitřní uspořádání státu, jenž nahlíželo a opovrhovalo mladou generací. Značně konzervativní a zastaralé názory, které jsem pojmenovala jako zrezivělé. Sférou druhou se pro mě stal známý fakt, že i když je kov napaden korozí jeho tvar a podoba zůstávají stejný. Tady v tom případě to může být právě mainstream, kapitalismus a společnost, která odcizila původní punkovou ideu a přetvořila jí na něco všedního. Jakožto velký obdivovatel punku po hudební stránce, ale i po stránce celého myšlení si myslím, že i přes určitý vývoj a transformaci celého hnutí napříč časem a prostorem zůstávají prvotní zásady stále neměnné stejně jako to je u zrezivělého kovu.

3.1 KONCEPT A INSPIRACE

Důležitým aspektem při tvorbě celé kolekce se pro mě stala nadsázka, parodie, experiment, ženy a pobouření. Tyto slova mě provázely téměř celým procesem tvorby.

Parodie a nadsázka se v kolekci objevují v podobě parodování královské gardy, jenž má za úkol strážit Buckinghamský palác. Jedná se o typické strážce, kteří stojí u brány do paláce nebo jízdni stráž sedící na koních. Do povědomí se nám dostávají díky svému poslání, ale i díky výrazným a nastrojeným uniformám. Rozhodla jsem se tedy parodovat je, jakožto neodmyslitelnou součást, jenž je s Velkou Británií spojena.

Již zmíněný vizuál této gardy mi posloužil jako inspirace pro několik prvků či stříhových řešení. Strojené uniformy, na minuty přesné střídání stráží a strohost mi přišlo humorné již dlouhá léta. Už jen fakt, že lidé čekají v dlouhých řadách, aby tento okamžik spatřili. Po nabytých znalostech z části teoretické a po ponoření se do myšlení této subkultury jsem přesvědčená, že bych tento názor nesdílela sama.

Dalším krokem se pro mě stalo posunout parodii o úroveň výš. V této fázi jsem se zaměřila na myšlení Vivienne a Malcolma. Podnětem se stal především obchod SEX a sním spojený zájem o fetiš a BDSM praktiky. Prolnutí uniformity a fetišistických prvků je provokativní, vyzývavé a nese v sobě spoustu nadsázky.

Obrázek 13 Inspirační koláž

3.2 MOODBOARD

Moodboard se na první pohled může zdát více eklektický a srší z něj chaos. A právě to bylo i záměrem. Ve středu obrázku můžeme vidět ženu, jenž dominantně stojí a plive oheň. Symbolika je zde poněkud jasná, žena, jenž se nebojí postavit za svá práva udatně stojí ve středu obrázku. Dále se zde objevuje postava, která je opatřena kamerou místo hlavy a shlíží na malého chlapce, jako by ho pozorovala. Kamera zde představuje vnitřní uspořádání státu, politiky a společnost, jenž nahlížela na mladou generaci „z patra“. Ve spodní části obrázku vidíme utržený řetěz, z něhož vylétávají ptáci. Generace „utržená ze řetězu“ toužící po svobodě tvorby a projevu. Svobodu zde symbolizují právě ptáci

Obrázek 14 Moodboard

3.3 BAREVNOST

Dominantní barvou v kolekci je černá jako základní barva, kterou doplňují kontrastní barvy. Černá barva je univerzální a punkery hodně využívána od počátku až do dnešních dnů. Mnoho barev potom nalezneme na textiliích z důvodu barvení, jedná se o vystupňované odstíny především hnědé a oranžové barvy. A barvou doplňkovou je oranžová s načervenalým odstínem. Volba této barvy je z důvodu inspirace v ohni, živel, kterým byli i sami punkeři.

Obrázek 15 Moodboard barevnice

4 NOSITEL

Závěrečná kolekce nemá definovaného přesného spotřebního zákazníka. Z důvodu, že kolekce není určena jako nositelný produkt. Produkty se pohybují na hranici mezi konceptuálním dílem a produktem. I přesto je kolekce vytvořena pro ženu, na oslavu boje za práva žen, které se v té době staly markantně aktuální. Většina žen neměla obavu vyjádřit svou sexualitu, vkus, estetiku a především názor. Celá kolekce založená na provokaci a nadsázce uniformity, jež by si na sebe vzala opravdu jen odhodlaná žena bez zábran za účelem pobouření. Jako hlavní inspirací mi byla prodavačka Jordan. Jordan můžeme znát z dobových fotografií jako prodavačku a modelku v obchodě na Kings Road. Pamela Rooke, jak znělo její pravé jméno, se díky spoluprací s Vivienne stala ikonou punkové tváře 70.let. Oblékala si téměř vše, co jí přišlo vhodné i nevhodné a s nadsázkou se nosila londýnskými ulicemi.

Obrázek 16 Jordan v obchodě SEX⁵⁹

⁵⁹ ROCK, Sheila. *Jordan v obchodě SEX* [online]. In: *DAZED* 2022, 5.4.2022 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.dazeddigital.com/fashion/article/32470/1/a-rare-interview-with-jordan-punk-s-enigmatic-frontwoman>

5 MATERIÁL

Hlavním materiálem je černá hověžinová useň, opatřená lakovanou povrchovou úpravou. Tuto useň potom kombinuji s kozinkovou usní a používám ji především jako podšívkový materiál. Avšak na jednom z doplňků je použita jako vrchový materiál. Kozinkovou useň jsem zvolila ve dvou variantách. První je černá kozinka s broušeným lícem a druhá v barvě oranžovo barvě s klasickou hladkou povrchovou úpravou. Na začátku vytváření kolekce jsem se rozhodla experimentovat v podobě autentického barvení, díky tomu jsem si jako další materiál zvolila nepočesanou teplákovinu. Jedná se vlastně o bavlněný úplet, který díky své pružnosti splňoval vlastnosti, jež jsem hledala.

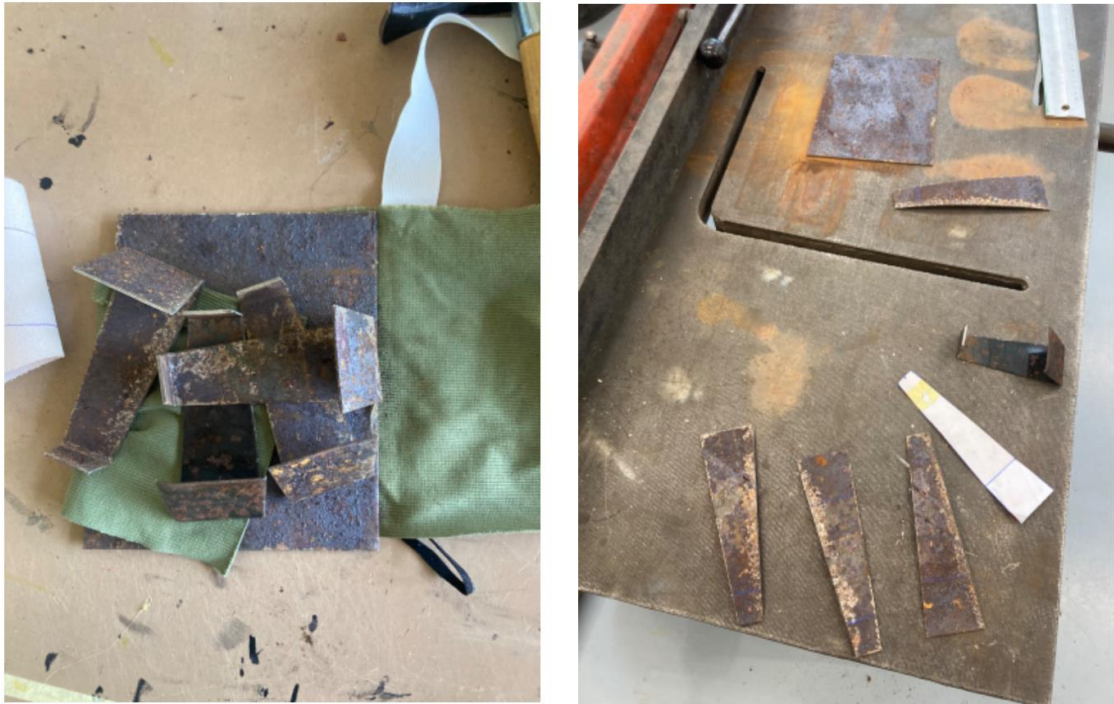
5.1 KOMPONENTY

Dominantním komponentem kolekce se stala mosazná zdrhovadla. Inspirací mi byla právě tvorba Vivienne Westwood, která zdrhovadla také často používala ve svém punkovém období. Tento prvek jsem tedy adaptovala na korzet, baret a jeden ze dvou párů obuvi. Na obuvi a pokrývce hlavy jsou zdrhovadla funkční, na korzetu jsou pak použity jen části zoubků zašité v záševku. Zdrhovadla v mosazném variantě jsem zvolila z důvodu barveného přiblížení se batice a zrezivělým odstínům. U funkčních zdrhovadel jsem se rozhodla použít mosazné spínací špendlíky a vytvořila jsem tak jedinečné táhla na jezdce. Ostatní použití spínacích špendlíků má pak funkci estetickou a stylingovou.

Dalšími komponenty jsou pak sedlářské knoflíky. Niklové knoflíky zde mají účel uzavírání manžety a korzetu. Niklové komponenty jsem nechala také zkorodovat a následně je opatřila nástřikem transparentního laku pro fixaci. Celkový vzhled propojuje kolekci s autorským barvením.

5.2 PODPATKY

Podpatky jsou totožné pro oba páry a ucelují vizuál. Vyráběny jsou ze zrezivělých plátů, které jsem obdržela ze sběrný kovového odpadu. Tyto pláty jsem dále zpracovávala i ve fázi barvení bavlněné teplákoviny. Kovový materiál je poté stříhán a ohýbán do požadovaného tvaru. Z důvodu zafixování koroze a struktury povrchu jsou opatřeny nástřikem transparentního laku. Podpatky jsem se rozhodla ze zbytkových materiálů pro umocnění myšlenky, vizuálu a propojení s autentickým barvením.

Obrázek 17 Podpatky

5.3 AUTENTICKÉ BARVENÍ TEXTILIE

Fenomén DIY, jak již popisuji v teoretické části je i pro mě velmi typický ve spojení punkové vizuality a tendencím Vivienne Westwood v daném období. Rozhodla jsem se do celé kolekce vnést prvek, který by byl zajímavý nejen vizuálně, ale i procesem. Kolekce PUNK'S NOT RUST je reakcí na konzervativní společnost se „zrezivělými“ postoji vůči tehdejší mládeži. Zde se zrodila myšlenka pracovat v kolekci s rží.

Po vzoru „Do it yourself“ odstartoval proces barvení a vlastní batika textilií. Prvotně jsem ve fázi prototypů pracovala s otiskem nejrůznějších předmětů, které byly napadeny rží. Spínací špendlíky, hřebíky, řetězy. I přestože otisky byly zajímavé, chyběla mi celistvost celého potisku na textilií. Také fakt, že celý proces otisků musí být exaktní a otiskované předměty musí být rozmístěny kompozičně přesně. A o tom punk nebyl, byl nahodilý a panoval v něm chaos navzdory tomu jako celek dával smysl. Další část zahrnovala návštěvu sběrný kovového odpadu, odkud jsem si odnesla čtyři kovové plechy. Sběrný kovového odpadu jsem si vybrala z důvodu odkazu na počáteční význam slova punk, který popisují v první podkapitole teoretické části. Tedy veteš, krámy nebo nepotřebný materiál.

Postup barvení začíná namáčením materiálu do směsi vody a octu zhruba na hodinu. Následně jsem látku rozložila a přikládala kovový šrot. Aby se vše dotýkalo jsem látku ovázala motouzem a zakryla igelitovým pytlím pro zachování vlhkosti. Nakonec jsem vše

zavázila a nechala jeden až dva dny barvit pro potřebnou intenzitu odstínu. Po dvou dnech jsem si připravila lázeň ze soli a vody, kde jsem látku přeprala pro správné zafixování barvy. Kvůli zápachu z octové vody, který je nasáknutý v textilií jsem jako poslední krok před sušením, ručně přeprala materiál v mýdlové vodě.

Barvením pomocí kovových plátů, jsem zvolila díky nahodilé batice, jenž nemůžu ovlivnit a mít nad procesem úplnou kontrolu. Každé barvení je svým způsobem nahodilé, chaotické, a hlavně je překvapením.

Obrázek 17 Proces barvení

6 KOLEKCE PUNK'S NOT RUST

Celá kolekce se skládá ze dvou párů obuvi a tří doplňků. Všechny zmíněné produkty jsou koncipované na pomezí objektu a produktu a dokreslují tak mé vnímání celé problematiky. U jednotlivých modelů je stěžejní prvek experimentální barvení, práce s korozí a tvarosloví. Účel prvků je ucelení a spojení do jedolité kolekce.

6.1 OBUV

6.1.1 GARDA 77

Již od počátku tvoření celé kolekce jsem byla přesvědčena, že chci vytvořit holeňovou obuv. Tento typ obuvi se skvěle hodí nejenom k celému hnutí, ale také k celé kolekci. Pár obuvi byl jedním z prvních nápadů a odvíjí se od něj celá kolekce. Inspirací se mi stala především obuv jízdní stráže u Buckinghamského paláce. Zde jsem vycházela přímo z tvaru jejich obuvi a vytvořila usňový návlek neboli chapsy. Ty jsou typické pro jízdu na koni. Pod návlekiem se nachází vysoká holeňová obuv, kde vrchový materiál tvoří barvený úplet. Dominantním prvek je kovové mosazné zdrhovadlo vedené v mírné křivce středem holeně. Zdrhovadlo je funkční a po rozepnutí dává prostor pro efekt objevení barvené látky. Název obuvi odkazuje na královskou gardu a je doplněné číslem 7, jakožto rok 1977, kdy nastala největší fáze punkového hnutí v Londýně.

Obrázek 18 Garda 77

6.1.2 LADY 430

Druhý pár obuvi je černá jednoduchá lodička opatřena úpletovým návlekiem s vykrojenou špicí a patou. Lodička je základním typem dámské obuvi a vyjadřuje ženskost již dlouhá léta. Obuv navazuje na Gardu 77, kde je úplet využitý jako spodní vrstva obuvi. U Lady 430 jsem se rozhodla pořadí přehodit a vznikla tak elegantní lodička, která je díky návleku variabilní. Návlek na lodičku je možné nosit účelně shrnutý a dodává tomu tak ledabylý styling.

Obrázek 19 Lady 430

6.2 DOPLŇKY

6.2.1 BARET VIV

Prvním doplňkem kolekce je baret s názvem VIV. Celým procesem mi byla velikou inspirací právě Vivienne Westwood a VIV je zkrácenina jejího křestního jména. Baret se stal prvním doplňkem a zároveň prvním produktem celé kolekce. Tady vznikla i myšlenka inspirace armádními prvky. To se poté překlenuje ke královské gardě. Pokrývka hlavy odkazuje na černé barety, jenž používal britský tankový pluk od roku 1924. Krom toho, že jsou barety záležitostí armádní, často si je spojujeme právě s ženskou elegancí.

Po vzoru Vivienne jsem chtěla, aby baret měl i rafinovanou přidanou hodnotu stejně tak jako je to v její tvorbě. Proto je baret dělený mosazným oboustranným zdrhovadlem. Po rozeptnutí celého obvodu se baret přetočí a znovu uzavře, vzniká tak malá kabelka do ruky. Vnitřek kabelky je opatřen opět barvenou textilií. Dalšími komponenty, které doplňují produkt jsou táhla na jezdcí vytvořené ze spínacích špendlíků a rezivělého řetízku. I tyto prvky odkazují na často praktikované DIY a styling.

Obrázek 20 Baret VIV

Obrázek 21 Baret VIV transformovaný na kabelku

6.2.2 MANŽETA MALCOLM

Druhým doplňkem je manžeta na ruku. Taktéž jako je tomu i u ostatních prvků jsem vycházela z nadměrných manžet na britských uniformách. Rozhodla jsem se manžetu vytáhnout do výšky tak aby zasahovala až na předloktí. Tvarově jsem přímo vycházela z ostrého trojúhelníkového tvaru, abych docílila návaznosti na obuv Garda 77. Jejíž dominantou je velký ostrý cíp na bocích. Střih jsem různě modifikovala a obtáčela kolem ruky, než jsem dosáhla kýženého vzhledu. Manžeta je jednoduchým doplňkem z lakované usně a uzavírá se pomocí sedlářského knoflíku. Tento knoflík jsem také nechala zrezivět jako propojení s textilií a tvoří tak drobný detail.

Obrázek 22 Manžeta Malcolm

6.1.3 KORZET JORDAN

Posledním doplňkem, jenž uzavírá celou kolekci je korzet. Práce s korzetem byla podobná jako práce s manžetou. Tvarově jsem se chtěla držet ostrých tvarů. Košíčky na korzetu vycházejí z kosočtverce. Na něm jsem poté vytvořila záševek díky, kterému se stříh modifikoval a vytvořil košíček. V záševku jsou zašity zoubky mosazného zdrhovadla. Díky tomu se prvky v celé kolekci propojují tvarově i komponenty. U korzetu je opět důležité propojení ženskosti s uniformitou. Ostré a velmi pevné košíčky ve mně evokovaly vizuál brnění. Avšak celkový vzhled je velmi ženský a provokativní.

Obrázek 23 Korzet Jordan

Obrázek 24 Korzet Jordan zadní pohled

ZÁVĚR

Při psaní teoretické části jsem se mohla dostat hlouběji do pocitů mladé generace a také více na vnímat módu v tehdejší atmosféře. Po celou dobu práce jsem s obdivem hltala všechnu literaturu a informace, které jsem se dozvídala o této subkultuře. I přes fakt, že mám k punkové kultuře velmi blízko, jsem se obohatila o mnoho nových informací.

Práce se pro mě stala velmi důležitou hlavně z důvodu jednotvárného vnímání subkultury. Ačkoliv je těžké v dnešní době říct, co přesně znamená slovní spojení „být punk“ protože každý si ho přetvořil podle sebe a svého cítění. Na jedné straně stojí stereotyp punkera s vysoko načesaným účesem a špinavými kalhotami, a na straně druhé nenápadný člověk s individuálním přístupem a myšlením. Často jsem se i já potýkala právě s myšlenkami, že to je přeci „málo punk“. Ale o tom to nebylo. Punk byl o seberealizaci, svobodném vyjádření a vyznávání vlastních hodnot.

Osobně si myslím, že punk není a nebyl pouze o agresi, brutalitě a jakési póze, ale je to důmyslné a individuální hnutí. I já sebe zařazuji mezi „punkery“ a mám v mnohých z nich přátele. Přesto u punku vyhledávám především zábavu, sebevyjádření a pochopení.

Právě proto byl cíl celé praktické práce skloubit principy punku, mé osobnosti a mou tvorbu. Finálním výsledkem celé práce není jen přebírání eklektického punkového vizuálu, ale spíše sofistikovaný způsob implementování esence punku do dámské kolekce.

Při tvoření celé kolekce jsem narazila na spoustu problému a chyb, kterých jsem si stoprocentně vědoma. Na druhou stranu mě každá jedna chyba posunula dál. Nejen po řemeslné stránce, ale i po stránce přístupu k jednotlivým chybám ve stresových situacích. Dokázala jsem si poradit s holeňovou obuví se kterou jsem před tím neměla žádné zkušenosti. Zvládla jsem vytvořit i první obuv v páru. Vyzkoušela jsem si práci s lakovanou usní a vnesla do celé kolekce experiment v podobě autentického barvení.

Celkově jsem s prací i přes nedostatky spokojená. Vyšla jsem ze své komfortní zóny a ráda bych s určitými prvky chtěla pracovat i nadále a rozvíjet je.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

FORMÁNEK, Vítek a Eva CSÖLLEOVÁ. *Malá historie punku: návrat ke kořenům*. V Praze: Petrklíč, 2021. 319 stran. ISBN 978-80-7229-832-7.

HEBDIGE, Dick. *Subkultura a styl*. V Praze: Dauphin, 2012. ISBN [978-80-7272-197-9].

HRUBÁ, Věra. *Tvůrci světové módy: 50 nejúspěšnějších módních návrhářů světa*. Vyd. 1. Plzeň: NAVA, 2000. 253 s. ISBN 80-7211-040-3.

MACKENZIE, Mairi. *--ismy: Jak chápat módu*. Praha: Sloart, 2010. ISBN 978-80-7391-399-1

MOYANAH, Brian. *Velká Británie XX. století: Historie posledního století slovem a obrazem*. Praha: Odeon, 1997. ISBN 80-207-0483-3.

MULVAGH, Jane. *History of 20th century fashion*. New York: Viking, 1988. ISBN 0-670-80172-0.

SEELING, Charlotte. *Fashion: 150 years, countries, designers, labels*. Ullmann Publishing, 2014. ISBN 978-3-8480-0763-9.

SEELING, Charlotte. *Století módy: 1900-1999*. [Praha]: Sloart, 2000. ISBN 80-7209-247-2.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2907-7.

WESTWOOD, Vivienne a Ian KELLY. *Vivienne Westwood*. Praha: Metafora, 2015. ISBN 978-80-7359-461-9. <https://www.bookport.cz/kniha/vivienne-westwoodova-4881/>

518, Vladimír a Karel VESELÝ. *Kmeny: současné městské subkultury*. V Praze: Bigg Boss, 2011. ISBN 978-80-903973-2-3.

SEZNAM ELEKTRONICKÝCH ZDROJŮ

PATOČKOVÁ, Jana. Pováleční spratci teddy boys a teddy girls: Dělnické dcerky a dělničtí synci v ohrnutých kalhotách. Radio Wave [online]. Český Rozhlas, 2016 [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/povalecni-spratci-teddy-boys-a-teddy-girls-delnicke-dcerky-a-delnicti-synci-v-5186478>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 PATOČKOVÁ, Jana. *Teddy boys: Pováleční spratci teddy boys a teddy girls: Dělnické dcerky a dělničtí synci v ohrnutých kalhotách*. Český rozhlas. 2016. <https://wave.rozhlas.cz/povalecni-spratci-teddy-boys-a-teddy-girls-delnicke-dcerky-a-delnicti-synci-v-5186478>

Obr. 2 ROCK, Mick. David Bowie na turné 1973: *The rise David Bowie 1972-1973*. In: The Guardian.com [online]. 1972-1973 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/fashion/2015/aug/04/david-bowie-his-style-story-1972-1973>

Obr. 3 LEVAC, Alex. *Londýn 1977*. In: Time [online]. 1977 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://time.com/3799113/anarchy-attitude-and-outrage-when-punk-was-young-and-dangerous/>

Obr. 4 LINDBERGH, Peter. *Modelka v ikonických šatech Jean Paul Gaultier: podzim/zima*. In: Vogue [online]. 1984 [cit. 2023-04-28]. Dostupné z: <https://www.vogue.co.uk/gallery/jean-paul-gaultier-style-file>

Obr. 5 LAURANCE, Robin. *Vivienne Westwood vyfocená ve svém obchodě*. In: The Rake [online]. 2017 [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: <https://therake.com/stories/icons/vivienne-westwood-rebel-with-a-cause/>

Obr. 6 PARKINSON, David. *Malcolm McLaren a Vivienne Westwood ve svém obchodě na King's Road v roce 1972*. In: The Telegraph [online]. 2020 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/books/what-to-read/life-times-malcolm-mclaren-paul-gorman-review-punk-share-grannys/>

Obr. 7 Alamy a Trinity Mirror/Mirrorpix. *Punková móda od Seditonaries*. In: The New York Times [online]. Mark C. O'Flaherty, 2021, 8.9.2021 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2021/09/08/fashion/punk-fashion-counterfeit.html>

Obr. 8 ROCK, Sheila. *Jordan před obchodem Vivienne Westwood's 'Sex 1976*. In: Maire Claire [online]. 2015, 15.10.2015 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.marieclaire.co.uk/fashion/a-brief-history-of-punk-fashion-79145>

Obr. 9 DICKSON, Ian. *Johnny Rotten a Steve Jones vystupující jako Sex Pistols v roce 1976*. In: The Independent [online]. 2015, 5.6.2022 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/music/features/sex-pistols-steve-jones-god-save-the-queen-b2092597.html>

Obr. 10 BEECHE, Robyn. *Johnny Rotten a Steve Jones vystupující jako Sex Pistols v roce 1976*. In: Paul Gorman [online]. [cit. 2023- 05- 15]. Dostupné z: <https://paulgormanis.com/?p=14317>

Obr. 11 WESTWOOD, Vivienne a Malcolm MCLAREN. *Pár bot, Vivienne Westwood a Malcolm McLaren, 1974*. In: Victoria and Albert Museum [online]. 2002 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <https://www.vam.ac.uk/articles/vivienne-westwood-punk-new-romantic-and-beyond>

Obr. 12 KIDS OF DADA, ed. *Jordan – Pamela Rooke, v obchodě SEX* [online]. In: *Kids of dada* [cit. 2023- 05- 15]. Dostupné z: <https://www.kidsofdada.com/blogs/magazine/11950453-sex-shop>

Obr. 13 Inspirační koláž

Obr. 14 Moodboard

Obr. 15 Moodboard barevnice

Obr. 16 ROCK, Sheila. *Jordan v obchodě SEX* [online]. In: . 2022, 5.4.2022 [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: *DAZED* <https://www.dazeddigital.com/fashion/article/32470/1/a-rare-interview-with-jordan-punk-s-enigmatic-frontwoman>

Obr. 16 Proces barvení

Obr. 17 Podpatky

Obr.18 Garda 77

Obr. 19 Lady 430

Obr. 20 Baret VIV

Obr. 21 Baret VIV transformovaný na kabelku

Obr. 22 Manžeta Malcolm

Obr. 23 Korzet Jordan

Obr. 24 Korzet Jordan zadní pohled

Produktové fotografie: Svatopluk Velkoborský

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1: První pár obuvi Garda 77

Příloha P2: Kresebné návrhy obuvi Garda 77

Příloha P3: Druhý pár obuvi Lady 430

Příloha P4: Kresebné návrhy obuvi Lady 430

Příloha P5: První doplněk baret VIV

Příloha P6: Kresebné návrhy baretu VIV

Příloha P7: Druhý doplněk manžeta Malcolm

Příloha P8: Kresebné návrhy manžety Malcolm

Příloha P9: Třetí doplněk korzet Jordan

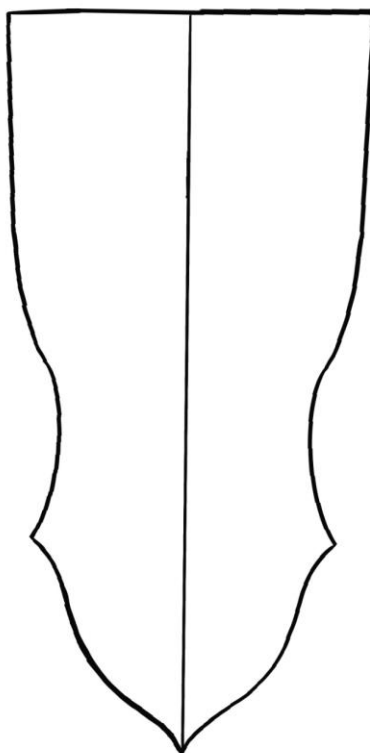
Příloha P10: Kresebné návrhy korzetu Jordan

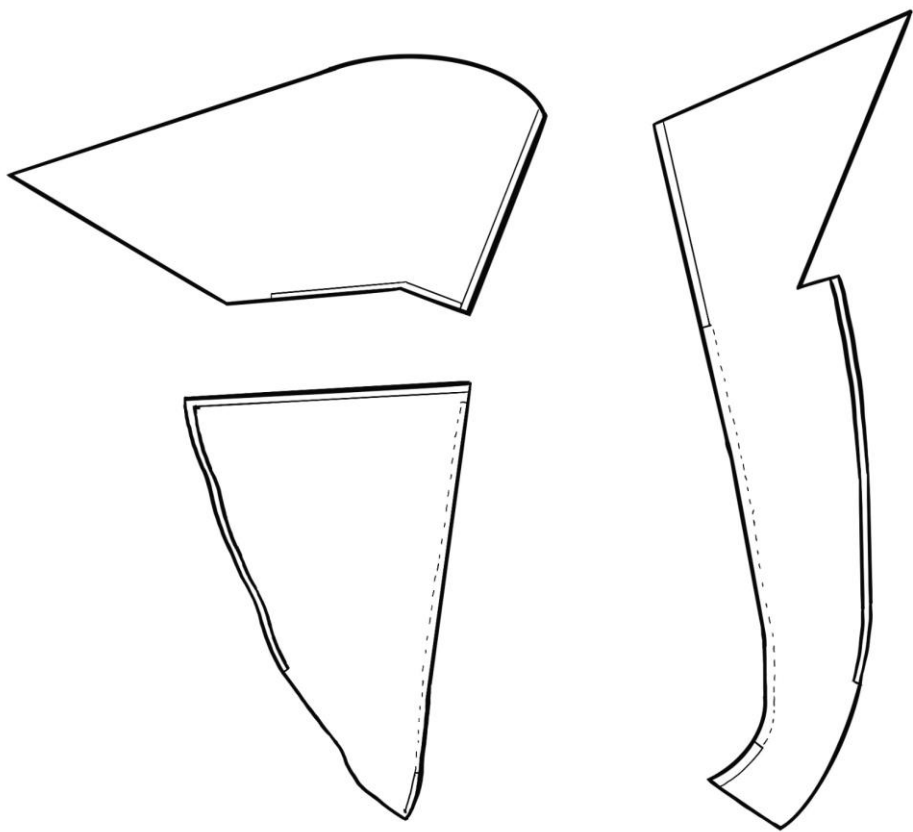
PŘÍLOHA P1: PRVNÍ PÁR OBUVI GARDA 77

Technický popis modelu číslo 1

Vysoká holeňová obuv, o výšce podpatku 10 cm, je tvořena z nepočesané teplákoviny z jednoho kusu sešitá v zadním středovém švu obnitkovacím stehem. A v horním obvodovém okraji zapravena pomocí spodního krycího stehu. Ve špici je vyztužená kozinou, obuv je zhotovena lepeným výrobním způsobem. Přes textilní obuv je navlečen návlek typu chapsy, který se skládá ze tří dílců z lakované hovězinové usně. Lakovaná hovězinová useň je egalizována na 1 mm. Dělicí šev na obuvi je vytvořen pomocí zdrhovadla. Dílec je podšívkován černou kozinou s broušeným lícem a oranžovou kozinou, hrany jsou řezané, následně zabarvené. Horní okraj usňového návleku je vyztužen textilní vložkou. K obuvi je návlek upevněn pomocí pruženky, která je zašita v usňovém tunelu. Podešev je vytvořena z tříslučiněné usně, která je barvena pomocí mořidla na černo a vyleštěna. Vkládací stélka je vytvořena z oranžové koziny.

Střihové řešení modelu číslo 1

PŘÍLOHA P2: KRESEBNÉ NÁVRHY OBUVI GARDA 77

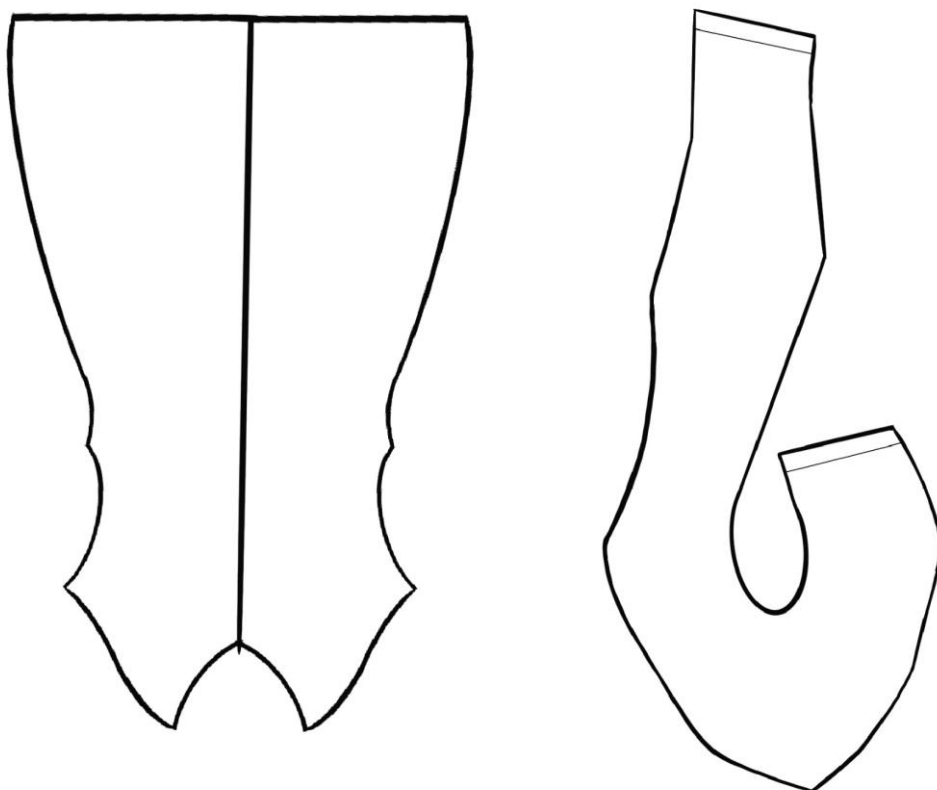
PŘÍLOHA P3: DRUHÝ PÁR OBUVI LADY 430

Technický popis modelu číslo 2

Druhý pár lodičkového střihu je vytvořen lepeným výrobním způsobem. Obuv je o výšce podpatku 10 cm. Svršek je vyroben z lakované usně, taktéž egalizovaný na 1 mm a sešitý hřbetovým švem na vnitřní straně. Podšívka je tvořena z koziny s broušeným lícem se svrškem je spojena šitím v horním obvodovém okraji s ořezem, vzniklá hrana je zabarvena. Podšívkové dílce jsou sešity hřbetovým švem na vnější straně. Podešev je vyrobena z tříslučinné usně, mořena na černo a vyleštěna. Vkládací stélka je vyrobena z koziny v kombinaci s nepočesanou teplákovinou.

Z nepočesané teplákoviny je zhotoven i návlek přes lodičku. Ten je v zadním středové švu sešitý obnitkovacím stehem. Okraje jsou pak zapraveny spodním krycím stehem.

Střihové řešení modelu číslo 2

PŘÍLOHA P4: KRESEBNÉ NÁVRHY OBUVI LADY 430

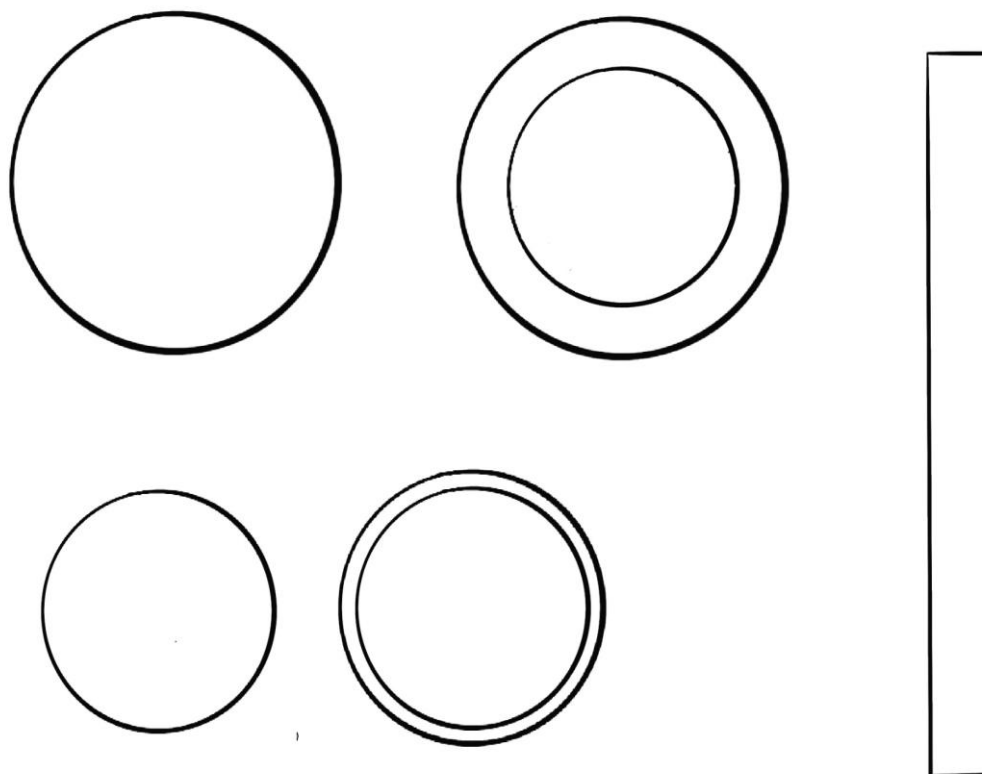

PŘÍLOHA P5: PRVNÍ DOPLŇEK BARET VIV

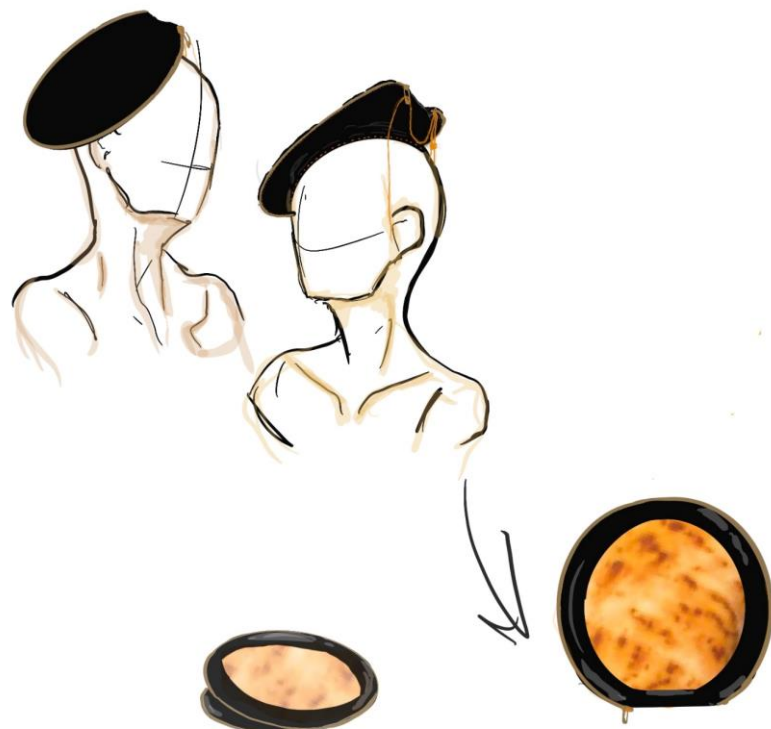
Technický popis doplňku číslo 1

Baret VIV je zhotoven šitím, obvodové hrany jsou řezané. Vrchový materiál tvořící baret je černá kozina s broušeným lícem. Dílce se skládají z kruhů a mezi hlavními dvěma dílci je všité oboustranné dělitelné mosazné zdrhovadlo. Část baretu, která slouží jako otvor pro hlavu je opatřena lemem ze stejného materiálu, který je vykosený a našitý na dílec. Podšívka a zároveň vrchový materiál při transformování na kabelku je barvená nepočesaná teplákovina, na které je našitý tenký kruhový dílec z lakované hovězinové usně. Dílec je kosený a jeho hrana je zabarvena černou barvou na hrany. Zdrhovadlo je našité mezi podšívkovým a vrchovým materiálem.

Střihové řešení doplňku číslo 1

PŘÍLOHA P6: KRESEBNÉ NÁVRHY BARETU VIV

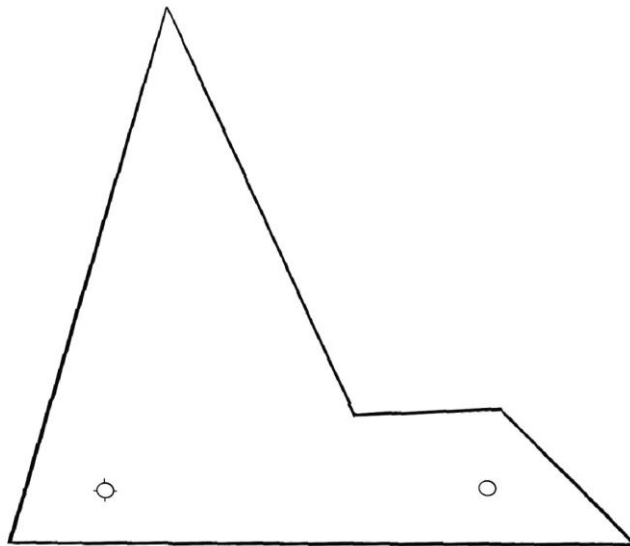

PŘÍLOHA P7: DRUHÝ DOPLNĚK MANŽETA MALCOLM

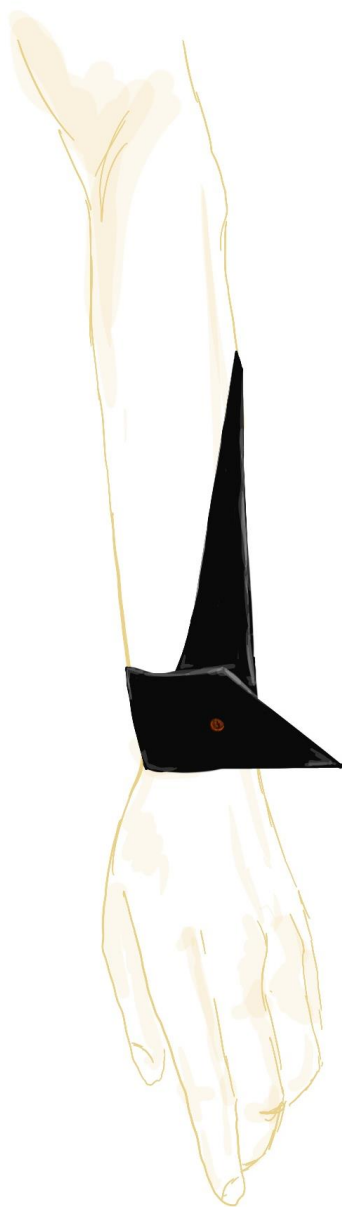
Technický popis doplňku číslo 2

Vrchový dílec manžety je vyroben z lakované hovězinové usně na ořez s podšívkou. Hrany jsou následně zbarveny černou barvou na hrany. Podšívka je dělená, tvořena kombinací černé a oranžové koziny. Vrchové a podšívkové dílce jsou spojeny šitím. Uzavíracím prvkem manžety je sedlářský knoflík.

Střihové řešení doplňku číslo 2

PŘÍLOHA P8: KRESEBNÉ NÁVRHY MANŽETY MALCOLM

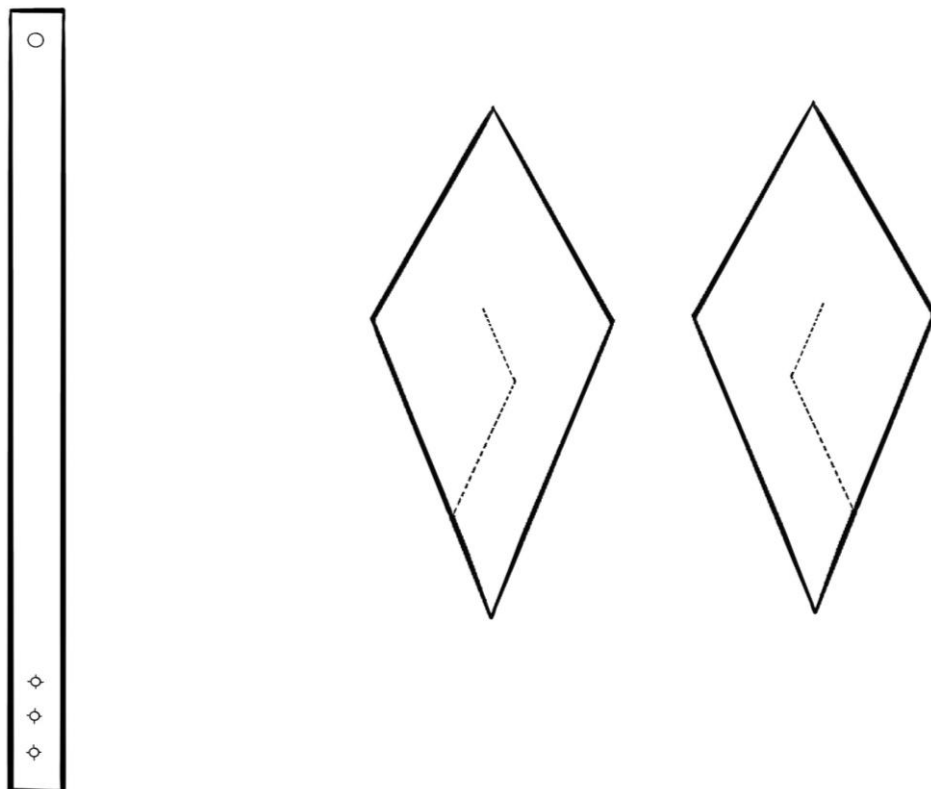

PŘÍLOHA P9: TŘETÍ DOPLNĚK KORZET JORDAN

Technický popis doplňku číslo 3

Vrchový materiál korzetu je vytvořen z lakované usně s řezanými obvodovými hranami, následně zbarvenými. Vrchový dílec je tvořen pomocí záševku, v němž je vložen estetický prvek v podobě části mosazného zdrhovadla. Podšívkovým materiálem je černá a kontrastní oranžová kozina. Mezi vrchové a podšívkové dílce v horní části je vlepena textilní výztuha. Podšívka přišita po obvodu. Dalším dílcem je pásek z lakované hovžinové usně podšívkaný černou kozinou s broušeným lícem. Pásek je taktéž zhotoven na ořez a hrany jsou zbarveny černou barvou na hrany. Pásek šitím spojuje, jednotlivé košíčky do celkového korzetu. Uzavíracím dílcem pásku je pak sedlářský knoflík.

Střihové řešení doplňku číslo 3

PŘÍLOHA P10: KRESEBNÉ NÁVRHY KORZETU JORDAN

